

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Anden behandling af lovforslag nr. L 91: Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. (Medlemsbidrag for selvstændige og for medlemmer på overgangsydelse).

Af arbejdsministeren (Jytte Andersen).
(Fremsat 30/11 94. Første behandling 8/12 94. Betænkning 1/2 95).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§ 1 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 vedtoges uden afstemning.

§ 2 vedtoges med 104 stemmer (S, V, KF, SF, FP, RV og CD) mod 4 (EL).

Ændringsforslag nr. 1 om, at § 2 udgår, var dermed forkastet.

§ 3 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel nr. F 20 til socialministeren: »Hvilke initiativer påtænker regeringen at sætte i værk med henblik på at sikre en langsigtet og sammenhængende børne- og familiepolitik?«

Af Villy Søvnal (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 29/11 94. Fremme af forespørgslen vedtaget 2/12 94).

Begrundelse

Villy Søvnal (SF):

Vi har rejst denne forespørgselsdebat, fordi vi synes, regeringen på børneområdet og familieområdet følger noget, man kunne karakterisere som en slingrende kurs. I 1980'erne skete der klare forbedringer på området, bl.a. sikrede man på det tidspunkt i et samarbejde med SF søskenderabatten og en lavere forældrebetaling.

Det står så i modstrid til de to ting, der skete med finansloven i år, og som vi opfatter som en uvenlig handling over for børnefamilierne: Orlovssatserne for forældre, der går på orlov, blev forringet fra 80 pct. af de maksimale dagpenge til 70 pct. og med udsigt til, at man i 1997 skal helt ned på 60 pct., og søskenderabatten blev forringet på den måde, at det første barn ikke længere får rabat. Den blev til gengæld hævet lidt for de efterfølgende børn, men sammenlagt blev der taget penge ud af børnefamiliernes økonomi. Det brød vi os ikke om i SF, og det gjorde børnefamilierne heller ikke.

Vi stiller i dag denne forespørgsel for at prøve at få nogle af de centrale ting på plads. Vi har noteret os, at regeringen har afgivet et løfte om en pladsgaranti inden udgangen af 1995, og det vil vi godt have bekræftet i debatten i dag.

Efter vores opfattelse er et andet centralt element i en børne- og familiepolitik, at børn og voksne får mere tid sammen. Børnefamiliernes dagligdag er kendetegnet ved at være utrolig travl, og det lægger et utrolig stort tryk på børnefamiliernes dagligdag; vi tror, det vil hjælpe at få sikkerhed for lidt mere tid.

Det tredje, vi godt vil drage frem i dag, er, at der også fortsat er brug for at arbejde med kvaliteten i såvel de indholdsmæssige som i de fysiske tilbud til børn.

Endelig vil vi pege på, at det er regeringens ansvar at sikre, at der leves op til lovgivningen også i de svære børnesager, hvor børn anbringes uden for eget hjem. Vi har en lovgivning,

der nu er 2 år gammel, der angiver, at der er en pligt til at udarbejde handleplaner, når børn anbringes.

Det er på baggrund af de fire hovedpunkter, at vi har ønsket at stille dagens forespørgsel.

Besvarelse

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg er glad for, at SF i dag har rejst denne forespørgselsdebat om børne- og familiepolitik. Det er et af de meget vigtige områder i hele det politiske felt, fordi det også handler om, hvad det er for et fundament, vi giver vores børn, og hvordan vi former fremtidens samfundsborgere.

Vi må bare ikke glemme, at børns vilkår ikke kun er et spørgsmål om socialpolitik, men også handler om alle mulige andre forhold i vores samfund. Arbejdsmarkedspolitik: Har far og mor et arbejde? Boligpolitik: Hvordan bor man? Hvad er det for omgivelser, børnene færdes i? Miljøpolitik: Hvordan er børnenes sundhed? Vi har lige hørt nye skræmmende beretninger om den eventuelle fare ved bilernes udstødning. Kultur- og idrætspolitik: Hvad er det for fritidsmuligheder, vores børn og unge får under deres opvækst?

Vi står også over for den meget svære opgave, at samtidig med vi gerne vil forbedre vilkårene for børnene og familierne i Danmark, skal vi også sørge for at tilrettelægge en langsigtet økonomisk politik, der sikrer, at vi kan få gjort noget ved de store ubalanceproblemer, der er i økonomien. Det er meget nemt på kort sigt at give penge ud til en række områder, og vi har lige behandlet et forslag om ældre, der vil betyde store merudgifter. Det kunne også være meget nemt at sige, at vi vil bruge en masse penge på børn og familiepolitikken, men det ville meget hurtigt strande på, at det gik skævt med økonomien til skade for beskæftigelsen og med et stort underskud på statens budget til følge, sådan at man var nødt til at stramme op igen, og det ville efter ikke ret lang tid ramme børnene og familierne i Danmark med ekstra kraft.

Så det er inden for den snævre ramme på den ene side at sikre den sammenhængende overordnede økonomiske politik og på den anden side at varetage børnenes og familiernes interesser, at vi skal tilrettelægge politikken.

Familien er et fundament i børns opvækst. Hvis man spørger befolkningen i dagens Danmark om, hvilke værdier den lægger vægt på,

svarer næsten 100 pct., at kernefamilien, det at have en familie, er noget af det helt fundamentale, og familie er jo ikke bare far og mor og to børn, men noget meget bredere. Det kan selvfølgelig også bare være en eneforsørger, men det er selve det at opleve, at man har en familie, der er noget utrolig fundamentalt i børns og voksnes hverdag, og det er værd at have som grundlag, når man tilrettelægger en politik.

Omvendt ved vi også godt, at familierne i dag har sværere vilkår, og hele udviklingen af familien er gået i retning af, at der er blevet færre medlemmer i den enkelte familie; netværket er blevet mere skrøbeligt, og man kan sige, at det er en ekstra grund til at sikre familien gode vilkår.

Vi ved også, at nogle børn vokser op under vilkår, hvor der næsten ikke er en familie til støtte på grund af store sociale problemer hos faderen og moderen, og hvor vi må se i øjnene, at de der varetager børnenes tarv i skolerne og i fritidstilbudene, i et vist omfang er nødt til at gå ind og være i forældrenes sted.

Det er nogle af de mere grundlæggende betragtninger, vi skal have med i bagagen, når vi tilrettelægger en børnefamiliepolitik. Vi skal også være opmærksom på, at det er meget vigtigt, at vi sikrer det, man kunne kalde børnenes rettigheder, og det gælder bredt børn, hvor det er vigtigt, at børn får medindflydelse, medbestemmelse i skolerne og i fritidstilbudene.

Det er med den grundholdning, vi har tilrettelagt en ny politik for klubber og fritidstilbud, der bygger på, at børn og unge skal have medindflydelse, når vi beslutter, hvordan tilbudene skal lægges til rette. Vi skal også være opmærksom på børns rettigheder, når vi gør en indsats over for de børn, der ikke længere kan blive hjemme eller har store sociale problemer. Det er vigtigt, at de nye børneregler, der blev indført for godt 2 år siden, som i højere grad sikrer børns rettigheder, bliver efterlevet i hverdagen, sådan at intentionerne i loven bliver fulgt.

I foråret 1994 kom den daværende socialminister, Yvonne Herløv Andersen, med en redegørelse til Folketinget om børne- og familiepolitik. Redegørelsen blev ikke diskuteret i Folketinget, så nogle af de punkter, jeg trækker op her, er der altså også gjort rede for i foråret 1994. De ligger stadig væk til grund for regeringens politik, og vi får så nu mulighed for at debattere dem.

Et af punkterne, når vi ser på de brede tilbud til børnene i vores samfund, er pasningsgarantien. Regeringen har prioriteret den målsætning

højt, der siger, at børn mellem 1 og 5 år i hele landet skal have et pasningstilbud ved udgangen af 1995. Det var statsministeren, der i sin åbnings tale til Folketinget i 1993 lancerede målsætningen om en pasningsgaranti, og det har siden været et højt prioriteret element i forhandlingerne med kommunerne.

Kommunernes Landsforening forhandlede seriøst om den målsætning i foråret 1994, og det ser ud til, at vi er nået meget langt, når det drejer sig om at opfylde den. Vi har ikke noget endeligt billede, det er vi ved at indsamle i disse måneder, hvor regeringen og Kommunernes Landsforening i fællesskab kortlægger, hvor langt vi egentlig er med hensyn til at nå målet om en pasningsgaranti, hvor mange kommuner der kan siges at have sådan en garanti, og hvem der stadig væk mangler. Det vil så danne grundlaget for forhandlingerne med kommunerne i april måned med henblik på at opfylde målsætningen om en pasningsgaranti.

Et andet vigtigt element for regeringen har været at sikre børnenes og forældrenes trivsel ved at give forældrene mulighed for mere tid sammen med børnene. Vi ved fra mange forældre, at de føler sig presset, og at de mangler tid til at være sammen med deres børn. Derfor har det været overordentlig vigtigt for regeringen at give forældrene mulighed for en forældreorlov, sådan at de i perioder af barnets opvækst kunne have mere tid til at være sammen med deres barn, og vi er meget glade for, at det nu er lykkedes at gøre forældreorloven permanent, sådan at vi kan sikre, at det fremover bliver et varigt gode for forældrene, at de kan være mere sammen med deres børn.

Dagtilbudene, som mange danske børn tilbringer en del af deres opvækst i, har flere formål. Det ene er at dække et pasningsbehov, der jo hænger sammen med, at så stor en del af forældrene i dagens Danmark arbejder, hvorfor der er brug for ordentlige steder, hvor børnene kan være, mens forældrene er på arbejde.

Men pasnings- eller dagtilbudene opfylder også et andet formål, nemlig at være et socialt og pædagogisk tilbud, der også opfylder nogle bredere behov hos børnene. Det er meget vigtigt i den danske model for pasning af børn, at det drejer sig om ensartede tilbud til alle børn, altså at uanset hvilken social og økonomisk baggrund man har, er det det samme pasningstilbud, der bliver tilbudt én. Jeg tror, det er af meget stor betydning for de værdier og holdninger, børnene får, at de oplever børn med forskellig social baggrund, lige fra de er ganske små.

Når vi taler om de børn, der har sociale vanskeligheder, er det vigtigt, at de også kommer nogle steder, hvor kvaliteten er tilrettelagt bredt efter alle børns tarv. Netop når vi diskuterer dagtilbud til børn, er det utrolig vigtigt, at vi ikke kun snakker om, at der skal være det nødvendige antal tilbud, men at vi også snakker om kvaliteten i institutionerne og i den kommunale dagpleje.

Ud over de traditionelle daginstitutioner og den kommunale dagpleje er der ved at opstå en ny form for tilbud, nemlig åbne pædagogiske tilbud, og regeringen har forøget kommunernes bloktilskud med 150 mio. kr. hvert år i 2 år med henblik på, at kommunerne skal oprette åbne pædagogiske tilbud som et supplement til de pasningstilbud, der allerede findes.

De åbne pædagogiske tilbud er bl.a. beregnet for de børn, der måske ellers ikke ville være kommet i dagtilbud, så de netop får mulighed for et socialt og pædagogisk tilbud. Det kan være børn, der ikke har et pasningsbehov, fordi deres forældre ikke går på arbejde, men alligevel har et socialt behov for at være sammen med andre børn.

Vi er som led i den landsdækkende kortlægning af, hvad der er af pasningstilbud, også ved at få kortlagt, hvilke kommuner der også har brugt de penge, de har fået igennem bloktilskuddene, til de åbne pædagogiske tilbud.

På den måde kan man sige, at kvaliteten i vores pasningstilbud allerede er sat på dagsordenen, men kvalitet er jo ikke bare noget, der kan måles og vejes. Det drejer sig ikke kun om, hvor mange centimeter der er mellem vuggerne i en vuggestue, om byggeriets, legepladsernes, de ydre rammers kvalitet, om normeringer og åbningsstider.

Det handler kvalitet også om, men kvalitet er noget meget mere grundlæggende end de ydre rammer. Kvalitet handler i høj grad om den måde, pædagogerne omgås børn på, deres holdning til børn og dermed også om den faglighed, der ligger til grund for deres daglige arbejde i institutionerne.

Når der fokuseres så meget på udbygningen af pladserne, er det vigtigt at holde sig for øje, at der er forskellige behov og altså også, når det drejer sig om kvalitet. Efter min opfattelse kan man sige, at i forlængelse af de ønskede krav til hverdagen, som de unge og børnefamilierne stiller, vil der også være behov for en stor fleksibilitet i dagtilbudene.

Det er jo sådan, at orlov til børnepasning og forsøg på at få familieliv og arbejdsliv til at

hænge bedre sammen også giver nogle behov for forskellige former for pasningstilbud, og det er også en form for kvalitet, at man er i stand til at imødekomme de forskellige behov, som familierne har.

Pasningsbehovet og de sociale og pædagogiske behov dækkes for en stor del af de dagtilbud, vi har i dag, men der er også brug for, at vi ser på, hvordan man sikrer en forebyggende indsats i vores dagtilbud, hvor det efter min mening måske er noget af det allervigtigste, når vi snakker kvalitet i institutionerne, at sikre, at de, der arbejder i institutionerne og har med børnene at gøre, er i stand til at vurdere, når der er problemer i børnenes hverdag, og gribe hurtigt og effektivt ind.

Derfor har vi længe arbejdet med en vejledning om, hvordan de forskellige personalegrupper, der er i kontakt med børn – og det er jordemødre, sundhedsplejersker, pædagoger, dagplejere, skolelærere og fritidspædagoger – kan blive mere opmærksomme på, når det er ved at gå skævt for nogle børn, og være med til at gribe ind på et så tidligt tidspunkt som muligt.

Den vejledning, der om kort tid vil blive sendt ud til alle disse faggrupper, skal gøre dem bedre til at være opmærksomme på de signaler, som børn i vanskeligheder udsender, og komme med forslag til, hvad man stiller op med den viden.

Hvad skal jeg f.eks. gøre, når jeg opdager, at lille Andreas' udvikling er ved at gå skævt, og at han er blevet meget tavs eller meget aggressiv? Hvordan skal jeg gribe det an i forhold til forældrene, og hvor går jeg hen, hvis der er brug for særlig vejledning og støtte? Vejledningen skal sikre, at alle faggrupperne bliver opmærksomme på, hvad deres rolle er, og hvordan de kan sikre en tværfaglig indsats, når det er nødvendigt.

Ansvar for dagtilbudene ligger jo hos kommunerne, og det er også dem, der er den myndighed, der fastsætter service- og kvalitetsmål på det sociale område, herunder for dagtilbudene. Det er altså i høj grad et lokalt spørgsmål at udvikle kvalitet i dagtilbudene.

Kommunernes Landsforening er faktisk netop nu i gang med et meget seriøst og grundigt arbejde, når det drejer sig om udvikling af kvalitet i dagtilbudene. Det er regeringen meget glad for, og vi vil prøve i samarbejde med Kommunernes Landsforening at videreudvikle det arbejde. Vi mener, det er afgørende, at der bliver sat fokus netop på kvaliteten i dagtilbudene for at sikre, at alle børns behov for et socialt og pædagogisk tilbud imødekommes så vidt muligt.

Et andet aspekt, når vi snakker om dagtilbudene, er forældreindflydelsen. Det er jo sådan, at der i en stor del af institutionerne i dag er oprettet forældrebestyrelser, hvor forældrene har indflydelse på elementære forhold i børnenes hverdag. Men det er ikke i alle institutioner, der er sådan nogle forældrebestyrelser, og regeringen arbejder med et lovforslag, der kan sikre forældrebestyrelser i alle daginstitutioner.

Men selv om det er sådan, at de brede tilbud – orlov, daginstitutioner, sundhedsplejerske – rækker til alle børn, så er det jo soleklart, at der er brug for særlige foranstaltninger over for de børn, der har særlige vanskeligheder og vokser op i familier præget af sociale problemer.

Det er jo en grundlæggende tankegang i dansk socialpolitik, at den bygger på integration, både når det drejer sig om handicappede, og når det drejer sig om dårligt stillede børn og deres familie. Integrationstankegangen er fundamental i opbygningen af vores velfærdssamfund, og derfor må vi også i tider, hvor de økonomiske ressourcer ikke er så store, være opmærksom på, at for at overholde den tankegang, det princip med integrationen, er det vigtigt, at vi samtidig også afsætter ressourcer, der sikrer den støtte og opbakning til børnene og deres familier, der er nødvendig, hvis integrationstankegangen skal tages alvorligt.

En del af grundlaget for at sikre de børns tarv, der har særlig støtte behov, er de nye børneretler, som Folketinget vedtog i 1992, og som var en revision af bistandslovens bestemmelser om særlig støtte til børn og unge.

Reglerne havde flere mål, bl.a. at styrke retssikkerheden for både forældrene og børnene, at styrke den tidlige forebyggende indsats og at styrke kvaliteten i arbejdet dels ved at lægge øget vægt på undersøgelsesfasen, før hjælpeforanstaltningerne iværksættes, dels ved at gøre indsatsen mere målrettet og individuel gennem krav om udarbejdelse af planer forud for anbringelsen.

Jeg mener, at det nye regelsæt skaber et godt og brugbart grundlag for en indsats over for de svagest stillede børn og deres familier, men reglerne alene gør det selvfølgelig ikke. Det er klart, at en forudsætning for, at reglerne kan virke, også er, at de bliver brugt efter hensigterne ude i kommunerne, i lokalsamfundene, og at de bliver overholdt.

Der har været visse diskussioner, der har været visse enkelte tilfælde, som tyder på, at reglerne endnu ikke er blevet fuldt udbredt. Det tager jo altid et vist stykke tid, inden et nyt

regelsæt bliver indarbejdet. Men da reglerne nu har virket i godt to år, mener jeg, at der er brug for, at vi ser på, hvordan de faktisk anvendes i praksis, og derfor vil jeg nu igangsætte en analyse af, hvordan de nye regler virker, om de har betydet en bedre kvalitet i indsatsen over for de svagest stillede børn og børnefamilierne. Der vil også indgå en vurdering af den vifte af handlemuligheder, der ligger i reglerne – herunder en vurdering af de anbringelsessteder, der er mulighed for at benytte sig af – og om de er en forudsætning for at realisere hele den tankegang om et individuelt udgangspunkt, der ligger bag det nye regelsæt.

Men for at få en god og sammenhængende børne- og familiepolitik skal der jo, som jeg også sagde først, andre ministerier på banen end bare Socialministeriet, og derfor har regeringen et børneudvalg, hvor andre ministerier kan komme med deres bud på, hvordan de inden for deres område mener at børnenes og familiernes tarv kan varetages.

Det drejer sig om sundhedsordningerne for børn, der jo selvsagt ligger i Sundhedsministeriets regi. Det drejer sig om hele folkeskoleområdet og uddannelsesområdet. Det drejer sig om kulturpolitikken. Det drejer sig om Justitsministeriet, der har ansvaret for forældremyndigheden, for børns rettigheder, det kriminalpræventive arbejde osv. Alle de dele af børnepolitikken arbejder vi i regeringens børneudvalg med at samordne, sådan at vi ad den vej skaber den størst mulige sammenhæng. Jeg skal ikke her nævne alle de områder, vi har taget op i regeringens børneudvalg, men nogle stykker af dem.

Vi arbejder med et tema, der hedder at skabe bedre sammenhæng mellem familieliv og arbejdsliv, og vi har fået en række virksomheder med på at være modelvirksomheder, der skal illustrere, hvordan man bedst muligt sikrer, at ansatte, der har små børn, kan få deres hjemmeliv som småbørnsforældre til at hænge sammen med deres arbejdsliv, og på de modelvirksomheder skal der afprøves forskellige familiepolitiske initiativer, f.eks. fleksibel arbejdstid, børnepassning på virksomhederne, ændring af holdninger: Hvad er der for delkulturer, hvilke muligheder har man for at lave individuel tilrettelæggelse af arbejdstiden, så man tager hensyn til, at de ansatte er småbørnsforældre? – altså alt sammen noget, der skal gøre det mere tillokkende for småbørnsforældre at passe deres arbejde, men også sikre, at de kan tage sig forsvarligt af deres børn og hele deres familie.

Et andet projekt under regeringens børneudvalg er en forbedret indsats for børns og unges aktive deltagelse i samfundslivet. Der er der også sat en række projekter i gang rundt omkring i kommunerne, i skoler, i daginstitutioner, i klubber, hvor børn og unge får et større ord at skulle have sagt, når det gælder dagligdagens tilrettelæggelse, end de ellers har til hverdag.

Vi er også i gang med at forsøge at udvikle kvaliteten i en række institutioner som et grundlag for hele den brede indsats for at forbedre kvaliteten, og sidst, men ikke mindst er der lavet en handlingsplan for de svagest stillede børn og unge, hvor der er sat en række initiativer i gang f.eks. omkring anonym og åben rådgivning for såvel forældre som børn og unge og et tværfagligt samarbejde ude i kommunerne, der skal sikre en bedre koordinering af de ressourcer, af de personer, der har med de svagtstillede børn og deres familier at gøre.

Men man må så spørge sig selv: Skaber det helhed og sammenhæng i arbejdet, eller er det blot løsevne initiativer på børne- og familieområdet? Jeg mener faktisk, at der med regeringens børneudvalg er taget et overordentlig vigtigt skridt for netop at skabe den sammenhæng. Det er også her, vi har mulighed for at registrere nogle af de nye problemer, som tegner sig i børnenes og familiernes hverdag. Jeg har allerede nævnt, at vi må konstatere, at familien i dag er mere skrøbelig end nogen sinde, men også mere villet, ønsket, af befolkningen. Der har vi et meget vigtigt børne- og familiepolitisk udviklingstræk, vi skal forholde os til.

Vi ved, at mange børn har meget lidt med deres far at gøre, at faderen er meget fraværende i børnenes hverdag, og det skaber et problem, et savn for mange børn.

Vi ved, at drenge og piger stadig væk reagerer meget forskelligt på de indtryk, de møder i deres opvækst, og det giver forskellige reaktionsmønstre, når henholdsvis drenge og piger kommer ud i situationer med pres og sociale problemer.

Vi ved, at børns og unges kulturvaner ændrer sig, at deres læsevaner, deres tv-forbrug og deres fritids- og idrætsforbrug ændrer sig, alt sammen noget, der ikke kan kortlægges og vurderes og ikke laves en politik for i et enkelt ministerium. Det kræver en sammenhængende børne- og familiepolitik.

Det er det, vi forsøger med en række af de initiativer, der er sat i gang, men for at skabe en

egentlig og større sammenhæng er vi også gået i gang med i regeringens børneudvalg at sætte en egentlig overordnet børne- og familierpolitik på dagsordenen. Vi har taget de første spæde skridt med den redegørelse, jeg allerede har nævnt, og som blev lagt frem for Folketinget i foråret, men vi vil gerne arbejde videre med det, og nogle af de ting, vi vil inddrage, er de områder, jeg har gennemgået, nye udviklingsstræk i vores samfund, som jeg nævnte her til sidst, og jeg synes, at den debat her kan være et meget smukt startskud, indledning til at sætte hele det store arbejde i gang med at få skabt en sammenhængende politik. Jeg håber på et bredt og godt samarbejde om sådan en sammenhængende børne- og familierpolitik.

Forhandling

Villy Søvndal (SF):

Et af regeringens helt centrale tiltrædelsesløfter – både den nuværendes og den foregåendes – var et løfte om at sikre en pladsgaranti, ganske vist kun for de 1-6-årige, men alligevel et fremskridt: For denne aldersgruppe ville der være sikkerhed for, at der ville være en plads, når der var brug for det.

I den efterfølgende debat er det centrale løfte blevet mere og mere udvandet, senest med statsministerens udmeldinger bl.a. i et brev til BUPL refereret i Berlingske Tidende den 20. januar 1995, hvor der står:

»... at pasningsgarantien til alle børn fra 1 til 6 år vil blive indfriet i løbet af 1995 eller 1996.«

Der skete der pludselig en udsættelse på et år. Jeg forstod på socialministerens tale – og det vil glæde mig, hvis vi i dag er i stand til fra Folketinget at bekræfte det – at der ligger et løfte om, at pladsgarantien skal nås inden nytårsaften, og at det arbejder vi for.

Situationen på ventelisteområdet tilsiger også, at vi ikke når selv denne begrænsede pladsgaranti ved årsskiftet, medmindre regeringen foretager sig noget aktivt. Lommeuld er som bekendt det eneste, der kommer af ingenting.

Socialministeren refererede til de undersøgelser, der skal laves. Den sidste undersøgelse, jeg kender, viser, at der i dag mangler 25.000 pladser. Kommunerne regner med i år at etablere 11.000 pladser. Det giver en rest på 14.000 pladser, hvis verden i øvrigt gik i stå, men det gør den næppe. Tværtimod betyder stigende fød-

selstal, flere i arbejde og forringede orlovstakster, at efterspørgslen vil stige, så jeg gætter på, at der skal etableres 20.000 pladser i resten af 1995 for at nå den lovede pladsgaranti ved årsskiftet.

Regeringen har reelt disse muligheder: At udskyde pladsgarantien – det forstår jeg at man ikke vil, og det glæder mig – eller at gennemføre forslagene fra den famøse rapport om analysearbejdet om børnepasning, januar 1995, som lægger op til en stribe af forringelser, dårligere åbningstid, merindskrivning, længere vej til institutionerne, lukning af fritidshjem osv.

Jeg har sendt socialministeren et eksemplar af forslaget, og jeg håber meget, at vi ikke skal nå pladsgarantien ved at forringe de eksisterende tilbud. Det er anakronistisk at indskrænke åbningstiden i en periode, hvor vi gør arbejdstiden mere fleksibel. Det er tosset i forhold til energibetragtninger at lave længere vej til vore daginstitutioner osv.

Derfor er der ingen vej uden om at sikre en pladsgaranti ved at tilføre midlerne ikke nødvendigvis i 1995, men sikre, at til den udbygning, der så skal ske i 1995, er driftsmidlerne til stede, når kalenderåret hedder 1996.

Så meget om pladsgarantien. Så vil jeg sige lidt om tiden, der er behov for i børnefamilierne.

Dagligdagen i mange børnefamilier går så stærkt, at trykket på familien i en meget vigtig periode er alt for stort. Det er absurd i en periode med 300.000-350.000 arbejdsløse, at vi ikke er i stand til at finde ordninger, hvor vi lader mennesker, der har brug for mere tid i en periode af deres liv, bytte med mennesker, der går i stykker på grund af arbejdsløshed. Vi har brug for reformer, der giver børnene og familierne mere tid sammen. Derfor var det en uvenlig handling af regeringen over for børnefamilierne at forringe orlovssatserne fra 80 pct. til 70 pct. og senere til 60 pct.

Konsekvensen bliver med garanti, at færre bruger ordningerne, specielt de, der har dårligst råd.

Men der er også brug for andre reformer, der kan give mere tid: En barselreform, der udvider perioden med ret til frihed, ret til omsorgsdage i forbindelse med syge børn. Jeg skal spørge socialministeren – hun var ikke inde på det i sit oplæg – om vi kan forvente et udspil fra regeringen på disse områder. Ellers vil jeg godt love, at SF skal levere inspiration.

En langsigtet sammenhængende børne- og familierpolitik drejer sig også om kvalitet, som

socialministeren var inde på. Der er brug for en fortsat udvikling af kvaliteten i de tilbud, vi giver til børn, hvor nogle af nøgleordene er mere helhed og mere sammenhæng, en bedre sammenknytning på tværs mellem de forskellige sektorer og en bedre kobling med det frivillige børn og unge-arbejde.

Der er også brug for flere eksperimenter med børns deltagelse i demokrati. En bedre kvalitet hænger også sammen med en bedre familiepolitik, al den stund de problemer, vi kan klare i familierne, gør, at vi ikke skal ud med det tunge skyts. Kvalitet har også at gøre med at navngive de bløde begreber, introducere ord som kærlighed, tillid, håb, tro som en del af børns dagligdag og børns opdragelse.

Kvalitet drejer sig også om fysiske rammer. Det er påfaldende, at når vi er rundt på konferencer og diskuterer børns vilkår, sker det ofte på store konferencesteder og hoteller, hvor der er så meget plads, at det kan være svært at finde hinanden, og hvor vi har meget lidt tid til at bruge pladsen. Når vi så kommer i daginstitutionerne, så er den sidste kvadratmeter brugt til det sidste.

Situationen er oven i købet skærpet på grund af merindskrivning og opnormering i en række kommuner. For SF er det oplagt, at der er en sammenhæng mellem det fysiske rum og børns udviklingsmuligheder og sundhed. Jeg siger ikke, det er det eneste, men jeg siger, der er en sammenhæng. Det vil vi gerne have undersøgt. Vi foreslår derfor en udviklingspulje, der både skal bruges til at videreudvikle indholdet og til at undersøge forhold omkring det fysiske rum.

Jeg skal så slutte af med at sige lidt om de svære børnesager. Det er nu over to år siden, Graversenbetænkningens forslag blev omsat til lovgivning. På trods af det leves der i dag ikke op til lovens krav om, at der skal foreligge handleplaner i anbringelsessagerne. I en række sager eksisterer der ganske enkelt ikke handleplaner. Undersøgelser for området viser – og der er flere undersøgelser lavet af forskellige, der bekræfter de her tendenser – at der er flest på døgninstitutioner, færre på opholdssteder, kun i godt halvdelen af familieplejesagerne er der en handleplan og næsten ingen på særforborgens område. Dertil kommer en række sager, hvor anbringelsesstedet nægtes indseende i handleplanerne, og det er jo fuldstændig absurd. Endelig er der en række handleplaner, der ikke lever op til minimumskvalitetskravene jævnfør dommen fra Vestre Landsret.

Vi ser i SF med meget stor alvor på det forhold, at en lovgivning efter to års eksistens ikke er bragt i anvendelse. Vi peger i den sammenhæng også på, at ministeren jo er ansvarlig. Reglerne skal overholdes. Jeg hørte derfor med interesse ministeren sige, at nu skulle der laves en analyse af området. Jeg vil bede om, at analysearbejdet bliver afsluttet så hurtigt, som det kan lade sig gøre – med den kvalitet, det selvfølgelig skal laves med. Jeg tror nemlig ikke kun, vi har at gøre med enkelte tilfælde. Jeg tror, vi har at gøre med ret mange sager, hvor man ikke lever op til de krav, som lovgivningen forudsætter.

Når det er så vigtigt, er det, fordi vi har set bl.a. i sagen fra Helsingør Kommune, som pludselig af økonomiske grunde hjemtog børn i bundter, at en handleplan også var børnenes sikkerhed for deres retstilstand. Det var faktisk handleplanerne, der gjorde, at Helsingør Kommune blev underkendt i retten til af økonomiske grunde at hjemtage børn, hvor der lå en handleplan, der sagde, at det var det, barnet havde brug for.

Jeg skal så slutte af med at sige, at SF på baggrund af det, jeg har sagt, vil stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til

- at fremsætte lovforslag om en barselreform, som dels udvider den samlede periode med ret til frihed, dels åbner op for en mere fleksibel anvendelse af friheden, herunder introduktion af omsorgsdage og barselorlov til fødre,
- at tage de fornødne skridt til at sikre, at alle kommuner kan tilbyde en pladsgaranti ved udgangen af 1995 uden at forringe servicen; kommunerne sikres den nødvendige økonomi, for at pladsgarantien kan virkeliggøres,
- at afsætte en pulje til udviklingen af nye metoder i det pædagogiske arbejde og til at iværksætte forskning af sammenhængen mellem institutionernes fysiske rammer og børnenes udviklingsmuligheder og sundhed og
- at sikre, at lovgivningen om handleplaner i de svære børnesager føres ud i livet ved, at det præciseres over for kommunerne, at en lovlig anbringelse forudsætter, at der foreligger en handleplan.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 33).

Formanden:

Der nu stillet følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår i de videre forhandlinger.

Jan Petersen (S):

Der er sket store forbedringer i børnefamiliernes vilkår de senere år. Det har et flertal i Folketinget sikret. Den daglige økonomi er blevet bedre, og regeringens mål om en landsdækkende pladsgaranti inden udgangen af 1995 gør, at vi også snart får gjort op med et af vores største problemer for de unge familier, nemlig ventelisterne til dagtilbud.

Vi har fået indflydelse sikret på de kommunale institutioner. Vi når at få indflydelse sikret for forældrene på de selvejende institutioner, og med orlovsreformen har vi også givet forældre mulighed for at være mere sammen med deres egne børn.

Jeg synes, at vi kan være tilfredse, og jeg synes, vi kan sige, at det, vi ikke helt er færdige med endnu, gør vi så færdigt i løbet af 1995. Derfor er forespørgslen velkommen, og vi vil så bruge den i Socialdemokratiet til at prøve at beskrive nogle af de nye mål, vi kan sætte os.

Vi mener, at det store flertal af børn og familier i dagens Danmark har det godt. Deres økonomi er rimelig og bliver i disse år bedre. Forældrene deltager i deres egne børns liv, og børnenes opvækst er præget af kvalitet og engagement. Hvis forældrene vel og mærke er i arbejde, er normalt aflønnede og sluppet igennem ungdomsårene uden for meget gæld, er det faktisk muligt i dagens Danmark at leve et ganske godt liv som familie.

Derfor er det fundamentalt for enhver debat om fremtidens børne- og familiepolitik, at samfundet og vi politikere sikrer det trygge økonomiske fundament under familierne i form af, at de har arbejde, og i form af, at vi har en stabil og sund samfundsøkonomi. Derfor kan denne debat for os at se ikke handle om alene at få lukket pengeskassen op til mange forskellige mere eller mindre rimelige behov og forbedringer.

Vi gavner børnefamilierne og ikke mindst børnene på længere sigt, hvis vi bruger det opsving, vi nu har i landet, til at bringe mennesker i arbejde, til at afvikle gæld og til at nedbringe renteudgifterne. Så er det sagt. Men det skal ikke forhindre os i at drøfte, hvad det er for mål, vi kan sætte os, og så efterhånden som tiden kommer og pengene er der, drøfte, hvilke konkrete forbedringer vi kan anvende, og hvilke

prioriteter vi skal anlægge. Det er det, jeg vil sige lidt om.

Når jeg siger, at de fleste børn og familier har det godt, fortæller det også, at det er der nogle der ikke har. Vi mener, at der er en stor gruppe både børn og familier med problemer, og de skal så højere op på dagsordenen, end de har været i de seneste år. Problemerne rækker lige fra lidt lommemesmerter over til manglende steder at få rådgivning eller manglende muligheder for at tale med andre om hverdagen og så til egentlige store sociale og økonomiske problemer, hvor børnene oftest er meget store tabere. De børn lever en ussel tilværelse, hvor forældrene ikke magter forælderrollen. Det skal vi blive bedre til. Det handler bare ikke nødvendigvis om flere bevillinger, men det kommer det til, hvis vi ikke bliver bedre til at tage det i opløbet, og derfor er anonym, derfor er ikkeklientgjort rådgivning for forældre vigtig i fremtiden, for vi har forældre, der mangler erfaring, og de har ikke nogen at tale med om deres karriere som forældre. Det er vores hovedprioritet i de kommende år: De dårligst stillede børn og unge. Når det så er gået galt – og det er det for mange allerede – skal jeg sige, at vi medvirkede under den tidligere regering til at sætte nogle nye regler ind i bistandsloven om særlig støtte til børn og unge. Det omtalte socialministeren også. Og der er nu brug for, at vi ser på, hvordan reglerne anvendes i praksis.

Viser det sig, at der er behov for lovændringer for at sikre børnene bedre, er vi indstillet på at drøfte det. Men det er ikke sikkert, at det egentlig er lovgivningen, der skal gøres noget ved. Det, der måske er brug for, er – som den foregående taler i øvrigt også var inde på – at vi får set nærmere på kvaliteten i handlingsplanerne, ja, og ikke mindst får sikkerhed for, at de udarbejdes. Det er på kort sigt det allervigtigste på det her område.

Det andet hovedmål, vi vil sætte os, er at få debatten om kvaliteten i dagtilbudene reelt på dagsordenen.

Vi har i mange år diskuteret plads og plads og plads. Kvaliteten har ikke spillet nogen særlig stor rolle i den politiske debat. Det har den selvfølgelig gjort i hverdagen, hvor forældre og pædagogiske medarbejdere har skullet få en hverdag ud af det for børnene, men efter – og det siger jeg – efter at vi er rimelig sikre på, at vi ved udgangen af 1995 har pladsgaranti, så skulle vejen være beredt for, at vi så begynder at diskutere indholdet. Og det vil jeg godt sige et

par ord om. Vi ønsker et overblik i Socialdemokratiet over de forbedringer i kvaliteten, der rent faktisk er kommet – nogle gange direkte med anledning i de hårde pladsår. Der er skabt børnehaver, der går i skoven. Der er skabt udflytterbørnehaver. Der er skabt busordninger. Der er skabt mange spændende ting. Det kan godt være, de er opstået, fordi man havde trangt om plads, men i sig bærer de nu også kimen til en ny måde at lave dagtilbud på. Det ønsker vi at få et nærmere overblik over. Vi ønsker at få det som et væsentligt bidrag til nydannelse og nytænkning i dagtilbudssektoren.

Så i og med at vi også vil opfordre socialministeren til at sætte kvaliteten på dagsordenen i bred forstand, ønsker vi også, at der specielt lægges vægt på de grønne adgange, vores børn nu har fået i mange dele af landet. For det er jo en kendsgerning, at på den ene side mødes vore børn i dag af reklamer, der påvirker dem til forbrug, af legetøjskataloger, der inspirerer dem til hele tiden at kræve flere og flere ting indkøbt – det sker jo også i børnehaverne og hos dagplejemoderen – men på den anden side er der nogle, der beviser i hverdagen, at de kan lade et barn få en udfoldelsesrig og spændende hverdag uden overhovedet at have ting, der kan købes for penge, i hænderne.

Det må fortælle os lidt om, at det her ikke bare handler om at købe flere ting og få større bevillinger, men i høj grad også handler om den fantasi og den genskabelse af oplevelsen, som der kan være brug for. Det element vil vi gerne have ind meget centralt i kvalitetsdiskussionen. Vi mener nemlig, at det er nødvendigt at danne et modspil til den øgede kommercialisering af børnenes hverdag.

Så vil vi ønske, at familie og arbejde kommer højere på dagsordenen også. Vi har fået bekræftet, at socialministeren arbejder med virksomhedsprojekter, der skal få hverdagen til at hænge bedre sammen for familierne, når de også arbejder.

Jeg kan lige så godt sige det med det samme: Når vi skal diskutere forældreorloven, så er der to vinkler på den. Den ene er, at der er fortalt, at der er brug for mere tid sammen med børnene. Det har forældrene fortalt. Det andet er så: Hvilke vilkår skal de have, og hvem har ansvaret for, at pengene er på bordet, så det kan gennemføres?

Vi har sikret via finanslovaftalen, at forældreorloven, herunder retten til forældreorlov, nu er permanent. Det betyder, at der skal være et fler-

tal, der vil afskaffe den nu i Folketinget. Som det var tidligere, ville den udløbe automatisk. Det er et fremskridt. Prisen for det kan man diskutere. Jeg har ikke nogen beklagelse over, at vi har måttet betale en pris. Jeg synes, den langsigtede gevinst overstiger de kortsigtede besværligheder.

Der er i princippet fire parter, der kan være med til at give forældre mulighed for at være mere tid sammen med deres børn via orlov. Den ene er forældrene selv, og de betaler i langt de fleste tilfælde for det. Så er der staten, og staten bevilger også midler til det nu via forældreorloven. Så er der to parter tilbage i min fantasi – hvis der er nogen, der kan finde en femte, skal jeg gerne høre efter – og de to parter er kommunerne og arbejdsmarkedet.

De næste to år forventer vi at vi får set, hvor meget af ansvaret de vil påtage sig. For vi kommer ikke uden om, at det her ikke bare er et ansvar, forældrene og staten skal påtage sig. Det er et ansvar, vi mener skal ud i kommunerne og også skal placeres på arbejdsmarkedet.

Og i den »firenighed« – hvis man kan kalde det sådan – skal vi finde løsningen på, hvordan man skaffer kompensation, sådan at mennesker også i realiteten har adgang til at gå på orlov uden at lide alt for store økonomiske tab.

Men det vil koste den enkelte, og spørgsmålet er også, om det ikke skal koste, for vi må også tvinge hinanden til at vælge lidt mellem tingene og tiden, og tiden til vores børn er ikke noget, der nødvendigvis kan gøres op i kroner og øre. Jeg skal også føje til, at vi er optaget af, hvordan mændene har det med dette her – uden at gøre det til en selvstændig del af debatten – og så er det tankevækkende, hvordan kønsfordelingen er i ordførerrækken i dag. Den viser, at børne- og familierpolitik ikke længere alene er et kvindeanliggende. Derfor hilser vi med glæde, at arbejdsministeren nu indleder en kampagne for at få mændene på orlov, og vi regner da også med, at det betyder, at kvinderne begynder at hjælpe os lidt med det. Jeg vil gerne vende tilbage til det senere i debatten, hvis det er et af de temaer, vi skal uddybe noget mere.

Så skal jeg slutte med at sige, at vi også forventer, at fremtiden vil indebære, at der vægtes betydelig bedre med hensyn til børnenes vilkår, når der lovgives om anliggender, der har med dem at gøre. Og jeg skal også huske at sige, at vi er enige med socialministeren i, at der er behov for, at der bliver formuleret en egentlig børne- og familierpolitik med udgangspunkt i den rede-

gørelse, regeringen allerede har givet om denne sag i sidste valgperiode, en redegørelse, der desværre aldrig kom til debat i Folketinget. Men så kan vi jo tage dele af debatten op i dag.

Jeg skal meddele, at vi ikke kan støtte SF's dagsorden, omend den på flere punkter direkte nyder sympati i socialdemokratiske rækker. På nogle konkrete punkter mener jeg dog, at vi kan imødekomme SF's dagsorden, og jeg skal derfor på de tre regeringspartiers vegne - Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Centrum-Demokraterne - fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

- »Idet Folketinget konstaterer, at der i de senere år er sket forbedringer i børnefamiliernes vilkår gennem indførelse af ret til forældreorlov, forhøjelse af børnefamilieydelsen, reducere af den maksimale forældrebetaling ved dagtilbud og styrket brugerindflydelse gennem regler om forældrebestyrelser og skolebestyrelser, opfordrer Folketinget regeringen til
- over for Kommunernes Landsforening at følge op på sidste års forhandlinger med henblik på at få pasningsgarantien for børn gjort landsdækkende inden udgangen af 1995,
 - i samarbejde med Kommunernes Landsforening og på baggrund af indhentede erfaringer at videreudvikle kvaliteten i dagtilbudene med henblik på at udvikle nye metoder i det pædagogiske arbejde, børnenes udfoldelsesmuligheder og sundheden blandt børn,
 - specielt at lægge vægt på indsatsen over for de dårligst stillede børn og unge, herunder at få analyseret anvendelsen af gældende regler og sikring af overholdelse af disse (herunder handleplanen),
 - at fremme forældres muligheder for at få en bedre sammenhæng mellem familieliv og arbejdsliv og i den forbindelse igangsætte en bedre information til forældrene om deres muligheder,
 - at sørge for, at de børne- og familiepolitiske konsekvenser vurderes i al relevant fremtidig lovgivning, og
 - at tage initiativ til, at det tværministerielle børneudvalg med udgangspunkt i børns, unges og børnefamiliernes aktuelle situation igangsætter udformningen af en overordnet børne- og familiepolitik.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 34).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg har to spørgsmål til den socialdemokratiske ordfører, hr. Jan Petersen, som fremsatte et på mange måder udmærket dagsordensforslag.

Vil hr. Jan Petersen forklare mig, hvordan man kan betegne den ret til forældreorlov, som faktisk er forringet her i efteråret, som en forbedring? Det må vist forstås over et meget langt tidsspand, hvis det er sådan, at det skal være en forbedring. Jeg kunne forstå på hr. Jan Petersen, at det ikke var noget, der gav ham anledning til beklagelse, men det kan være, han vil uddybe det lidt.

Den anden ting er, at der står i dagsordenen, at det er en forbedring, at der er sket en reducere af den maksimale forældrebetaling ved dagtilbud. Hvordan mener hr. Jan Petersen at dét skal forstås? Så vidt jeg kan se, er der bl.a. sket en forringelse af søskendemoderationen, som betyder, at for familier med to mindre børn er der sket en forøgelse af betalingen på dette punkt.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Jeg skal med glæde besvare hr. Bruno Jerups spørgsmål.

Om der er tale om en forringelse, beror dels på, hvad man lægger i ordet forringelse, og dels på, hvilket år man tager som udgangspunkt. Og det, som jeg i forslaget om motiveret dagsorden nævnte om de forbedrede vilkår på bl.a. betalingsiden, er set over flere år. Det er set over de år, hvor et flertal i Folketinget sikrede, at den maksimale forældrebetaling for dagtilbud faldt fra 35 til 30 pct. Det skete i to tempi, og det har bevisligt betydet, at forældreandelen af betalingen er lavere i dag, end den ville have været uden dette indgreb.

Det andet er, at et flertal i Folketinget også indførte en obligatorisk søskendemoderation, som betød, at betalingen for barn nummer to, tre osv. blev billigere, og at det var gældende i alle kommuner.

Man kan så diskutere, om det er en forringelse for børnefamilierne som helhed, når man ommøblerer inden for den ramme, der oprindeligt var for søskendemoderationen. Det er rigtigt, at der er sket en ommøblering af 180 mio. kr., så familier med to børn nu i en række tilfælde kommer til at betale mere, mens familier med ét eller tre, fire, fem børn – der forekommer nok færre af de sidste – så til gengæld får en bedre økonomi ud af det.

Det er en ommøblering, og den kan vi selvfølgelig diskutere. Jeg mener, den er socialt forsvarlig, og jeg vil godt illustrere det med et enkelt eksempel: De oprindelige regler betød, at man i en række tilfælde kun betalte 200 kr. pr. barn i dagtilbud. Det giver 2.400 kr. om året, og det er klart, at der er nogle, der så kan komme op på det dobbelte – jeg kender f.eks. én ret personligt. Mon ikke det går an i de fleste normale økonomier?

Jeg skal understrege, at vi samtidig har forbedret fripladsreglerne sådan, at det ikke slår fuldt igennem, før der tjenes mere end 191.000 kr. i en husstand. Så jeg mener ikke, man kan argumentere for, at det er specielt asocialt for de laveste indkomster.

Om forældreorloven og den forringede sats, som det blev kaldt, vil jeg sige, at en lavtlønnet, der bor i en kommune, hvor der er supplerende kommunalt tilskud, overhovedet ikke vil mærke satsnedsættelsen til 70 pct. – vel at mærke dér, hvor der er supplerende tilskud. Jeg medgiver gerne, at dér, hvor der ikke er dette tilskud, skal der dels lokalt skabes et pres for at få det igen, og dels er det et led i det, jeg sagde i min ordførertale: at vi må drøfte, hvordan vi får kommunerne og siden hen også arbejdsmarkedet til at bidrage til finansieringen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg føler mig inspireret af hr. Bruno Jerups spørgsmål til også at bidrage til historieskrivningen.

Jeg mener, at man uden at begå vold mod historieskrivningen kan karakterisere det som følger: En stor del af de gode ting, der blev lavet på børneområdet – den lavere forældrebetaling ned til de 30 pct. samt søskenderabatten – blev lavet i et samarbejde mellem de nuværende regeringspartier og SF, og vi er glade for og tilfredse med, at vi lavede det sammen.

Jeg mener i virkeligheden, at det er en historie om det, man kunne kalde dårligt kammerat-

skab. For efterfølgende skete der det, at man lavede et finanslovforlig med Venstre og De Konservative, der betød forringede orlovssatser og en forringet søskenderabat.

Det synes jeg egentlig er meget fint og tydeligt. Det viser, hvor skillelinjen i børnepolitikken går i Folketinget. Laver regeringen forlig til venstre – hvilket den har mulighed for – betyder det forbedringer for børnefamiliernes økonomi og forhold, og laver den som nu et finanslovforlig til højre, kommer børnefamilierne til at betale. Derfor synes jeg, at der i dag også er det i det, at det kunne ende i en dagsorden, der kunne samle os om nogle forpligtende udtalelser om pladsgaranti osv.

Jeg skal sige til hr. Jan Petersen, som lagde vægt på, at man skulle bruge den nuværende situation til at forbedre landets økonomi med hensyn til gæld og rentebetaling, at det er vi i SF enige i. Det er også derfor, vi i dag møder op med en dagsorden, der, selv om man regner alle punkterne sammen, er meget moderat med hensyn til økonomikrav. Det koster at lave den pladsgaranti – lad os dog sige det. Det koster også at sætte puljer af til kvalitet. Men de andre punkter i vores dagsorden er gratis glæder.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg lod mig også inspirere af hr. Villy Søvnal indlæg til at gå op og sige, at jeg også synes, at man fra regeringens side burde overveje lige præcis det, som hr. Villy Søvnal var inde på: at der faktisk er nogle muligheder for at lave forbedringer også på dette område, nemlig med hensyn til orlovsordningerne og med hensyn til daginstitutionsbetalingerne i det hele taget, sammen med Enhedslisten og SF. Det er tydeligt nok.

Men det har man ikke villet gøre i efteråret. I stedet har man sammen med V og K lavet nogle forringelser. Man kan sige, at i denne samling er det historie, og alt efter lysten til at grave i historien kan man så udpensle det mere eller mindre. Men trods alt mener jeg ikke, man kan komme uden om, at der set med vores briller er tale om forringelser for børnefamilierne.

Erik Larsen (V):

Børn er det bedste, vi har, og derfor kan man kun hilse en debat som den, SF har ønsket her, velkommen.

Når vi i dag skal debattere initiativer til at sikre en langsigtet og sammenhængende børne-

og familiepolitik, er der for Venstre tre hovedpunkter, som må være udgangspunktet.

For det første: Hvad ønsker forældrene? For det andet: Hvad ønsker børnene? Og for det tredje: Hvilke samfundsværdier ønsker vi at fremme i forbindelse med familiepolitik?

Til belysning af det første vil jeg tillade mig at tage udgangspunkt i BUPL's rapport fra oktober 1994 om børnefamiliers holdning til familiepolitik. Her har man spurgt 502 børnefamilier, om man seriøst vil overveje at passe børnene hjemme mod en økonomisk kompensation. 49 pct. sagde ja, 49 pct. sagde nej, og så var der 2 pct., som ikke vidste, hvad de ville.

Så vil nogle måske sige: Jamen det, at der er 49 pct., der gerne ville passe børnene hjemme, hvis det var økonomisk muligt, kan vi ikke regne med i en undersøgelse med så begrænset et antal familier.

Jeg vil dog alligevel vove at påstå, at netop med hensyn til interessen for forældreorlov – uanset at Venstre har den holdning, at den forældreorlov, vi har, burde være med genbesættelse og burde tage andre hensyn – er det sikkert og vist, at interessen hos forældre for at få mere tid sammen med deres børn er uomtvistelig.

Hvad ønsker børnene så? Ja, børnenes ønsker er indiskutable. De fleste børn ønsker at blive passet af forældrene, og i hvert fald siger alle undersøgelser, at børn ønsker mere tid sammen med forældrene.

Venstres konklusion på disse ting er, at der i virkeligheden er stor disharmoni mellem disse ønsker hos børn og forældre og den politik, der føres. De tilbud, som samfundet giver, er institutionspasning, kommunal dagpleje og privat dagpleje, og det er altså de tilbud, som henvender sig til de 49 pct., som aldrig kunne tænke sig at passe deres egne børn. Dem skal der selvfølgelig også være plads til, og det er klart, at kvaliteten af den pasning af børnene skal være i top.

Men for Venstre er det af afgørende betydning at få ændret politikken på området, så det at passe egne børn bliver et reelt valg. Venstre ønsker, at pengene skal følge barnet og ikke institutionen.

I første omgang ønsker vi, at kommunerne får mulighed for at udbetale et beløb til forældre, som gerne vil passe egne børn eller selv sørge for privat pasning frem for at efterspørge offentlig pasning.

For Venstre er det vigtigt, at forældrene får valgfrihed, og at man ikke forringer de offentlige tilbud; det kan godt harmonere. Vi synes, at

de, der vil passe deres egne børn, skal have mulighed for at få ønsket opfyldt.

Venstre håber, at en reform på hele dette område har og kan finde et flertal i Folketinget.

Jeg håber, at Socialdemokratiet i løbet af den kommende fornyelsesproces, som jeg i dagspressen kan se at partiet skal igennem, vil komme til den erkendelse, at standardløsninger hører industrisamfundet til, og at i det moderne servicesamfund er valgfrihed og selvbestemmelse krævet. Venstre ønsker at lytte til det krav.

Vi ønsker ikke tvang til frihed. Derfor skal vi også være med til at sikre spændende pasningsmuligheder i det offentlige regi. Vi vil ikke lade udviklingen gå i stå på det punkt. Vi vil gerne være med til, som også hr. Jan Petersen fremdrog, at udvikle de kreative pasningsmuligheder, de kreative løsninger, som der jo i meget lang tid har været en utrolig god udvikling i.

Vi vil selvfølgelig også være med til kvalitet, og vi mener, at vi måske ved fælles hjælp kunne lægge et arbejde i det. Det er et væsentligt område, vi beskæftiger os med, når vi taler om kvalitet, selv om synspunkterne med hensyn til, hvad der er kvalitet, kan være meget forskellige.

Et andet væsentligt element for at skabe mulighed for at bygge gode og trygge rammer op for forældre og børn er adgang til mere fleksibel arbejdstid, herunder deltidsarbejde. Det vil af Venstre blive betragtet som en ansvarlig og tiltrængt fornyelse af mulighederne for et rigt familieliv, hvis arbejdsmarkedets parter kan nå til enighed om et sådant gennembrud på dette punkt. I virkeligheden synes jeg ikke, arbejdsmarkedets parter, når det drejer sig om de to elementer fleksibilitet i arbejdstiden og deltidsbeskæftigelse, har taget særligt bestik af de ønsker og opfordringer, der kommer mange steder fra.

Venstre vil derfor gerne opfordre regeringen til at tage initiativer til samtaler med parterne, og de skulle gerne kunne føre til et resultat, der kunne være til gavn for børnefamilierne på dette punkt. Det vil være en nydannelse, og det vil være i tråd med en udvikling, hvor det enkelte menneskes ønsker og behov kommer i centrum. En logisk konsekvens af en sådan ændring vil efter vores opfattelse være, at det også vil være til gavn for den enkelte virksomhed.

En sådan udvikling vil kræve ændrede institutionsløsninger, som er tilpasset udviklingen på et arbejdsmarked, som gerne skulle udvise større fleksibilitet. Og jeg vil gerne sige, at skulle det lykkes at få en sådan udvikling – hvad jeg

håber – vil det også stille krav til kommunerne om fleksibilitet. Det nytter nu engang ikke noget, at institutionerne ikke er åbne, når forældrene har brug for hjælp til at få passet deres børn. Det pres, som det måtte være nødvendigt at lægge på kommunerne i den forbindelse, ville efter vores opfattelse tjene et ædelt formål.

For Venstre er det vigtigt at understrege familien som et bærende element i vort samfund, og det er vigtigt, at der skabes størst mulig frihed til at indrette samværet med børnene efter de enkeltes egne ønsker, ligesom de tilbud, der stilles til rådighed fra det offentlige, skal være af høj kvalitet.

Hvis de ting er i orden, er vi overbeviste om, at meget inden for det, vi kalder sundhed, og meget inden for det, vi kalder værdier også i voksenalivet, vil gå hånd i hånd med sådan en udvikling. Og kun, hvis de ting er i orden, vil familier egentlig være i stand til at tage rigtig vare på ansvaret for deres børns udvikling.

For de forældre, som ikke umiddelbart er i stand til at tage dette ansvar for deres børn, skal den støtte, der gives fra det offentlige, gives ordentligt, og jeg er enig med de ordførere, der har lagt vægt på, at man skal støtte de familier, som af den ene eller den anden grund har vanskeligt ved at klare ansvaret.

Men for Venstre er det meget vigtigt at understrege, at den hjælp, som det offentlige skal sigte på at give i sådanne situationer, skal have til formål at bringe familierne tilbage til igen at kunne tage ansvaret for deres egne børn og for så vidt også for deres eget liv. Det må være ledetråden, og der kan ikke sættes kræfter nok ind på det.

Jeg vil i den forbindelse gerne rose ministerens initiativ til at undersøge, hvorvidt den lovændring, der har været talt om, og lovens krav til kommunerne om handleplaner for truede familier, efterleves efter hensigten. Vi ser frem til det analysearbejde, som ministeren har foranstaltet på dette område. De meldinger, vi har fået, kan også tyde på, at det er valgt, at ministeren har taget initiativet.

Mange forældre er i dag utilfredse med den mangel på balance mellem arbejdsliv og familieliv, som de oplever. Og når de er utilfredse, er det nok i høj grad, fordi de ikke føler, at børnene får optimale betingelser.

Jeg har her i dag forsøgt at give Venstres bud på, hvordan vi mener at mange kan få en bedre balance i dagligdagen sammen med deres børn, og jeg håber, at netop vores tanker om frihed til

at vælge egne løsninger kan samle et politisk flertal her i Folketinget og kan mødes med den nødvendige respekt for det, som jeg startede med at sige er det bedste, vi har.

Jeg skal afsluttende sige, at vi fra Venstre ikke kan støtte den dagsorden, der er foreslået af Socialdemokratiet på regeringspartierne vegne. Der er elementer i dagsordenen, som vi kan støtte, men det har ikke været muligt for os at få tilstrækkelig indflydelse på dagsordenen til, at vi kan slutte med at stemme for den, og vi er derfor i den situation, at vi ønsker at stemme imod. Det samme gælder også SF's dagsorden, kan jeg sige for Venstres vedkommende, hvad der måske ikke kan overraske.

Til gengæld vil jeg gerne på vegne af Venstre og Det Konservative Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget opfordrer regeringen til

- at fremsætte forslag, der sikrer forældre et reelt frit valg mellem offentlig, privat og egen pasning af børn, bl.a. ved, at kommunerne får mulighed for i højere grad at lade pengene følge børnene frem for institutionerne,
- i samarbejde med arbejdsmarkedets parter at fremme mulighederne for en mere fleksibel arbejdstid og deltidsarbejde, så forældre i højere grad kan kombinere arbejde med pasning af børn, og
- at fremsætte forslag om fradrag for udgifter til privat hjælp i hjemmet for børnefamilierne gældende fra indkomståret 1996.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 35).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Jeg skal også lade dette forslag indgå i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg har et par spørgsmål til hr. Erik Larsen fra Venstre:

Et af hovedbudskaberne var, at pengene skulle følge barnet, altså at pengene skulle gives til forældrene, og så måtte man i øvrigt finde ud af den pasningsform, man gerne ville have.

Det er jo sådan, at hr. Erik Larsens parti har siddet i regering i en ubrudt periode på 10 år – det formoder jeg vi er enige om – fra 1982-1992. Jeg synes egentlig, det er besynderligt, for vi møder tit dette spørgsmål: Hvordan kan det egentlig være, at man i et tiår undlod det, som man nu, hver gang man er til et møde i et forsamlingshus, siger at man så gerne ville? Undladelsessynder tæller jo lige så tungt, i hvert fald i den katolske lære. Var man ikke på det tidspunkt opmærksom på, at det var en god idé, eller troede man ikke på det? Hvorfor kom der ikke et forslag, og hvorfor blev det ikke gennemført? Man havde 10 år til at gennemføre det, som man siger er en god idé.

Var det, fordi det var så dyrt et forslag, at det kolliderede med ønsket om at holde de offentlige finanser nede, eller var det, fordi det gav nogle afledte virkninger, som ville være lidt ubekvemme? Hvad med forældre med et handicappet barn? Skal der sættes pris på det barn, og skal det udstilles som det, der er årsag til den nedsatte forældrebetaling i daginstitutionen, hvor vi bærer opgaven i fællesskab? Jeg synes, det bliver lidt ubehageligt, hvis man tilhører et mindretal.

Men mit hovedspørgsmål er egentlig: Hvorfor forsømte man opgaven i 10 år, når man nu er så glad for den?

Det andet spørgsmål hænger sammen med, at hvis jeg som medlem af en børnefamilie lyttede til hr. Erik Larsens indlæg, ville jeg synes, det var en ringe trøst, hvis jeg stod med det problem, at mit barn var skrevet op på en venteliste. Jeg lyttede mig til, at problemet kunne klares ved, at man indrettede institutionernes åbnings-tid efter arbejdstiden – det er jeg enig i – men det er det modsatte af den vej, som Venstre ofte anbefaler lokalt, hvor man nemlig indsnævrer åbnings-tiden.

Derfor vil jeg spørge, om der i hr. Erik Larsens udtalelser lå en afstandtagen fra indholdet i den rapport, som også Kommunernes Landsforening med en Venstreformand er medunderskriver af, nemlig at man skal indskrænke åbnings-tiderne. Var hr. Erik Larsens tale en advarsel imod at følge den slags syndige tanker?

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Hr. Erik Larsen var så interesseret i den socialdemokratiske fornyelse, og mere for at bidrage lidt til folkeoplysningen vil jeg benytte lejligheden til at fortælle, at den fornyelsediskussion –

i hvert fald sådan, som jeg kender til den – ikke indeholder specielle punkter, der betyder, at vi skal optage Venstres forskellige politiske programforslag i vores partiprogram. Det er muligt, at det vil skuffe hr. Erik Larsen.

Men for så at tage fat i det, der er den principielle diskussion, før vi går i gang med nogle af de konkrete praktiske elementer i det, vil jeg godt alligevel prøve at bevæge mig ind på hr. Erik Larsens forslag om en, som jeg forstod det, kommunal adgang til at yde tilskud til den forælder, der måtte vælge at være hjemme. Og det bliver så i form af et par spørgsmål:

Skal det være en ret for forældrene i den pågældende kommune eller i samtlige landets kommuner at kunne få et sådant tilskud? Det er lidt interessant, for hvis Venstre mener, at det skal være en ret, vil jeg godt ved lejlighed se regnestykket, for det er jo noget, der får automatiske konsekvenser for de forhandlinger, der skal være det pågældende år eller året efter mellem regeringen og Kommunernes Landsforening. Sådan noget skal jo »dattes«, som det som bekendt hedder. Så det regnestykke kunne være interessant at se, hvis det er en ret, man opererer med.

Hvis ikke det er en ret, man opererer med, synes jeg, diskussionen bliver principielt meget interessant, for jeg forstod, at udgangspunktet var, at forældrene skulle have en valgmulighed; men hvis jeg forstår forslaget sådan, at det er uden en ret, bliver det kommunalbestyrelsen, der får valgmuligheden, og ikke forældrene.

(Kort bemærkning).

Dorit Myltoft (RV):

Hvis partiet Venstre virkelig skal have held med sin familiepolitik, skal jeg stiltørdigt gøre opmærksom på, at den største hurdle fortsat ligger hos mændene og fædrene. Mændene ønsker ikke at gå på deltid, og fædrene tager ikke barselorlov. Det skulle glæde mig, hvis partiet Venstre nu vil gå i spidsen for en holdningsændring hos mændene.

Selv i landsbrugserhvervet viser det sig, at landbokvinderne er udearbejdende. Overraskende nok er der samtidig ganske få kvinder i landbrugserhvervet, der ønsker at være selvstændige.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Venstres ønske om at skabe frihed for mennesker til at vælge nogle andre muligheder end at

arbejde og muligheder for at passe deres børn bliver afsløret med al tydelighed, når man ser, at Venstre bekæmper retten til forældreorlov med næb og klør og har gjort det i flere omgange. Det var jo kun, fordi de skulle være med i et finanslovforlig i efteråret, at de overhovedet gik med til, at der var sådan nogle ordninger. Derfor synes jeg, at hulheden i Venstres familierpolitik er meget tydelig. Der er ikke noget ønske om at sikre forældrene, at de får en valgmulighed.

Men jeg vil da gerne spørge, om Venstre faktisk vil være med til at sikre, at forældrene kan gøre andet end at gå på arbejde, at de også får en mulighed for at vælge at tage ét eller to år fri og lave noget andet. Det behøver ikke at ske, mens barnet er lille, det kan også vente, til barnet er ældre, eller kan bruges til f.eks. at rejse verden rundt. Er Venstre med på det? Det vil da give nogle muligheder for frihed.

Hvis man skal forstå ideen om, at pengene skal følge børnene, må det være et beløb, der har en vis størrelse; det skal ikke bare være et par småkroner, for så kommer vi jo ingen vegne med det.

Jeg synes, det er en mærkelig facon, Venstre kører ud med. At sige, at pengene skal følge børnene, betyder reelt bare, at man får en forringelse. Det beløb, som Venstre er villig til at betale, kunne jeg godt tænke mig at få nogle tal på. For hvis det bare er et spørgsmål om nogle få kroner, der skal følge børnene, som de skal have hældt i enden, kan forældrene jo ikke blive hjemme for de penge, og så må Venstre jo forvente, at halvdelen af samfundsproduktionen skal gå i stå, for at forældrene kan gå hjemme og passe deres børn.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg synes, det er agtværdigt, at Venstre og De Konservative i deres første punkt er inde på, at man ønsker at give forældrene et tilskud; man ønsker at betale forældrene for, at de får mulighed for selv at passe børnene.

Men er det nu også så agtværdigt? Har man stillet sig selv spørgsmålet, hvorfor det er nødvendigt, at vi i dagens samfund er nødt til at betale forældrene for, at de passer deres egne børn? Er det overhovedet det samfund, vi ønsker, hvor man skal til at betale forældrene for, at de passer deres egne børn?

Har Venstre og De Konservative stillet sig selv spørgsmålet: Hvad er årsagen til, at vi er nået dertil i dag, at man er nødt til at betale for-

ældrene for selv at passe deres børn? Hvis man ikke betaler forældrene for at gøre det - får vi indtrykket af under denne debat - er der ingen forældre, der har råd til at være sammen med deres børn. Det er det indtryk, man efterlader. Har man stillet sig selv spørgsmålet: Hvad er årsagen? Hvis man har gjort det, og hvis man har fundet svaret, hvorfor gør man så ikke noget ved årsagen til, at vi er dér, hvor vi er i dag, i stedet for at lave en symptombehandling, som dette forslag er?

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Det er jo en ordentlig prøve, jeg kommer på.

Til hr. Villy Søvnald vil jeg sige, at ti års borgerlig regering jo ikke var ensbetydende med ti års borgerlig regering med et politisk flertal i Folketinget, og derfor kan man diskutere meget, hvad der var det mulige, og hvad der var det umulige i den periode. Men jeg kan godt sige, at vi også finder, at der i den periode skete ting i forhold til børnefamilierne, som var positive.

Hvad angår vore tanker om, at kommunerne skal kunne give et beløb til forældre, som gerne vil passe deres børn selv, har vi selvfølgelig ikke nogen tanker om, at man ikke stadig væk skulle kunne have fripladser i offentlige institutioner til handicappede og til andre udsatte grupper.

Hvad angår åbningstiderne, kan det selvfølgelig være svært at gå ind i det kommunale selvstyre, men når jeg drog åbningstiderne ind i mit indlæg, var det for at understrege behovet for fleksibilitet, hvis arbejdsmarkedets parter forhåbentlig skulle vælge at gå alvorligt ind i større fleksibilitet med hensyn til arbejdstid og deltid.

Hr. Jan Petersen spørger, om det skal være en ret. Når jeg i min ordførertale delte det op i to, var det selvfølgelig, fordi vi ser det som en mulighed at give kommunerne adgang til at give forældre et beløb for at passe egne børn i den situation, vi står i, hvor der er pasningsproblemer. Det er altså en valgmulighed, forældre får i den kommune, som beslutter sig for at tage imod tilbudet om at give beløbet, og det betyder selvfølgelig også, at der kan være kommuner - måske også med socialdemokratisk flertal - der ikke ønsker at gå ind i disse tanker.

Jeg var meget glad for, at fru Dorit Myltoft talte om mændenes vilje - det var godt, det ikke var evne - til at forny sig på dette område. Jeg tror, at der i reaktionsmønsteret hos den kommende forældregeneration vil være meget, som vil glæde fru Dorit Myltoft.

Hr. Bruno Jerup siger, at Venstre bekæmper retten til forældreorlov. Det synes jeg er lidt groft. Vi har haft den holdning, at forældreorlov er i orden, hvis den følges op af et genbesættelseskrav. Vi finder ikke, at forældreorlov er en langsigtet løsning. Mange af de forældre, som ønsker at passe børn selv, skal ikke gøre det via en forældreorlov, men bør i god tid kende konsekvenserne af at få børn og passe dem.

Jeg kan ikke nå ret meget mere. Jeg kan sige til hr. Bruno Jerup, at jeg ikke synes, man skal rejse verden rundt på statens regning, men det er der måske nogle der vil gøre af sig selv.

Hr. Tom Behnke vil jeg vende tilbage til.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Erik Larsen antyder det som begrundelse for, at man ikke havde gennemført, at forældrene skulle have penge for at passe deres børn, at der manglede et flertal for forslaget. Derfor synes jeg så også, jeg havde lidt ret i at sige, at der ikke var meget i hr. Erik Larsens tale, der gav folk, der i dag står på venteliste, et reelt svar på, hvad man stiller op i den situation, for det flertal er vel ikke tættere på i dag.

Men bortset fra det tror jeg nu ikke, det er det, der er årsagen. Jeg vil gerne spørge hr. Erik Larsen, om han er bekendt med, at hr. Anders Fogh Rasmussen, der er medlem af samme parti som hr. Erik Larsen, som skatteminister lavede et regnestykke på hr. Erik Larsens forslag. Det endte i offentlige merudgifter på 2 mia. kr. Jeg siger det også, fordi jeg har forstået, at Venstre har en studiekreds i gang p.t., der studerer, hvorfor der kommer flere på overførselsindkomster. Jeg vil bede hr. Erik Larsen bekræfte, at udbetaling af 100.000 kr. pr. familie, der passer deres børn selv, medfører 20.000 flere på overførselsindkomster, mens 50.000 kr. betyder 40.000 flere på overførselsindkomster. Jeg kan også se det som et bidrag til Venstres studiekredsarbejde. Er det det, man vil? Vil man fortsætte den retning, at flere og flere skal på overførselsindkomst, samtidig med at man beklager sig over, at det sker?

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Jeg bidrager gerne til, at hr. Erik Larsen får lidt mere tid heroppe.

Jeg fik ikke helt svar på den principielle afklaring, som jeg gerne ville have, og det bliver endnu mere uklart for mig nu, hvor også hr. Bruno

Jerups spørgsmål om aftaleorloven som erstatning for retten til forældreorlov blev besvaret.

Derfor bliver jeg nødt til at bede om at få et udsagn fra Venstre om, hvordan man definerer valgfrihed. Er det en valgfrihed, man ønsker at udstyre individet og i dette tilfælde forældrene med? For hvis det er det ønske, man vil have opfyldt, er det logiske for mig, at det må være en ret og ikke noget, en eller anden kommunal myndighed afgør. For hvis det er større valgfrihed for individet, må det være individet, der udløser sin ret til det. Og i den sammenhæng er det jo interessant at se, hvor mange penge man er parat til at betale for projektet.

Hvis det alene er en kommunal adgang til at give dem, der måtte søge det, hvordan forestiller man sig så at man skulle afgrænse ansøgermængden? Jeg bor selv i en kommune, hvor der i øvrigt er et indimellem rimeligt samarbejde imellem de to partier, som vi hver for sig repræsenterer. Og når jeg ser på dem, der ikke er i pasning, og som jo i princippet må være ansøgerpotentiale for dette her, må jeg mene, at det bliver dyrt. Hvis det skal være en rent kommunal fornøjelse, tror jeg godt jeg kan lægge det til min skatteprocent.

Hvad angår det, som hr. Bruno Jerup tog fat i med hensyn til genbesættelse og Venstres forhold til retten til orlov, er der vel kun at konstatere, at Venstre, hvis synespunktet fra Venstres side fastholdes, heller ikke ønsker, at forældrene selv skal afgøre, om de skal have forældreorlov. Her overgiver man retten til at afgøre det på deres vegne til arbejdsgiveren. Det vil sige, at det ikke er børnene og deres behov, forældrene og deres behov, der afgør, om man kan være sammen, det er arbejdsgiverens aktuelle interesse i det. Og den er ikke nødvendigvis overensstemmende med forældrenes og børnenes. Det er jo den tvist, Folketingets flertal har taget stilling til ved at give forældrene retten.

Endelig skal jeg give den serviceoplysning, jeg glemte sidste gang: Vi kan ikke støtte den af Venstre og De Konservative foreslåede dagsorden.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er stort set en fortsættelse af noget af det, som hr. Jan Petersen var inde på med hensyn til Venstres politik på dette område.

Det må skyldes en svag hukommelse, at man ikke kan huske, at man oprindeligt var imod forældreorloven og faktisk har bekæmpet den

altid. Og det skyldes selvfølgelig, at man har fundet ud af, at en stor del af forældrene har været glade for den orlov, har brugt den i stor udstrækning, at Venstre nu delvis har accepteret, at der eksisterer noget, der hedder forældreorlov. Men det ændrer ikke ved, at man åbenbart ikke er villig til at gå det skridt, der hedder at etablere den som en retssikring, som hr. Jan Petersen også er inde på. Venstre kører åbenbart ikke løbet helt ud og tager konsekvensen af deres snak om, at forældrene skal have nogle reelle muligheder. Det er kommunerne, der skal have reelle muligheder for at sortere, det er arbejdsgiverne, der skal have reelle muligheder for at sortere, det er ikke forældrene.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

De grundlæggende årsager, som hr. Tom Behnke bringer på bane her og stiller spørgsmål om, har vi selvfølgelig også overvejet i Venstre. Når vi forholder os lidt anderledes til dem end hr. Tom Behnke i dag, er det måske, fordi det er et temmelig stort projekt at ændre de årsager. Men det betyder ikke, at vi har lukket øjnene for dem, og de indgår også i de overvejelser, Venstre har.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Villy Søvn-dal, at der meget vel kan være forskellige måder at udregne det frie valg på, og jeg skal ikke benægte, at en udregning ville vise, at det kostede 2 mia. kr., men jeg må samtidig gøre opmærksom på, at man kan anvende utrolig mange parametre, når der er tale om at give et frit valg. Det, der er anvendt her, har åbenbart haft en pris, som har været temmelig høj, men det betyder ikke, at det er den eneste fremgangsmåde.

I anledning af hr. Jan Petersens bemærkning om, at det i høj grad er de kommunale myndigheder, der får valgfrihed, vil jeg gerne sige, at sådan som jeg delte min tale op, var der noget her og nu, som jeg synes kunne være et værdigt bidrag til at nedbringe ventelisterne i nogle kommuner. Det er rigtigt, at det ikke er en ægte valgfrihed, men det er heller ikke det, Venstre ønsker at stoppe med sin politik. Det nævnte jeg også i mit indlæg.

Vi har ligesom delt det op i to afsnit: Det, der kunne være et bud på at nedbringe de aktuelle ventelister, og så en ændret børne- og familiepolitisk holdning, som i høj grad har været præget af institutioner.

Hr. Jan Petersen siger, at arbejdsgiveren får retten, når Venstre kræver orlovsordninger med

genbesættelse, og det skal jeg selvfølgelig hverken bestride eller benægte. Men det er også et led for os at sige, at orlovsordningerne ikke skal være det, en familie kan bygge sine forventninger til et liv sammen med børn på. Det skal efter vores opfattelse være et supplement, men det giver jo kortvarige samværsmuligheder med børnene og ikke de langsigtede muligheder, som vi følger der vil være ved at indlægge en langsigtet familieøkonomisk politik, som sigter på at afpasse sine krav til materielle ting i tilværelsen efter de muligheder, man har som ung børnefamilie.

Jeg tror, at jeg dermed også har berørt lidt af det, hr. Bruno Jerup var inde på, idet det jo er den samme problematik, de to ordførere rejser her. Jeg har nu fået lejlighed til at uddybe Venstres holdning en lille smule, og det siger jeg tak for.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

To minutter er kort tid, og det kan være, det var derfor, hr. Erik Larsen ikke nåede at få sagt det magiske ord, nemlig hvad der er årsagen til, at vi står, hvor vi gør i dag.

Hr. Erik Larsen var meget tæt på at sige det, men sagde det ikke – det lille magiske ord, der hedder skattetryk. Det er det alt, alt for høje skattetryk, der gør, at både mor og far er tvunget til at være på arbejdsmarkedet; ellers har man ikke råd til at få det til at køre rundt, når man har betalt sin fårnhøje skat.

Så er spørgsmålet, om hr. Erik Larsen gør det rigtige med sit forslag her. Nej, det gør hr. Erik Larsen ikke. Hr. Erik Larsen er som en lille flue, der vikler sig længere og længere ind i et spindelvæv. Man løser jo ikke problemet ved at lave yderligere udgifter. Vi har lige hørt, at forslaget vil komme til at koste ca. 2 mia. kr. yderligere. De to milliarder kroner skal komme et eller andet sted fra, sandsynligvis i form af forhøjede skatter, og det betyder, at vi tvinger forældrene endnu længere ud i, at de er tvunget til at være på arbejdsmarkedet begge parter. Og det er det, jeg synes er lidt synd.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Hr. Tom Behnke er jo en dreven politiker, og derfor blev Venstres forslag nu til en merudgift på 2 mia. kr.

Det, jeg prøvede på at skitsere over for hr. Villy Søvn-dal, var, at jeg ikke ville bestride, at

der kunne have foreligget sådan nogle beregninger efter nogle givne parametre, som jeg ikke skal komme ind på her igen. Men jeg vil også sige, at der kan være et udmærket forslag, som er udgiftsneutralt i forhold til de midler, det offentlige i dag bruger på området.

Det er klart, at skattetrykket er en væsentlig faktor, som også har med børnefamiliernes økonomi at gøre, og derfor er det bestemt noget, som indgår. Vi kan angribe dette spørgsmål også ud fra en ren udgifts- og skattemæssig betragtning, og det synes jeg også er værd at overveje. Men i hvert fald er der altså tale om, at man også kan gøre det udgiftsneutralt og alligevel få en stor virkning af frihed for børnefamilierne.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Det skal blive min sidste, for jeg synes, vi er nået dertil, hvor denne debat kan nå, nemlig at Venstres forslag står så luftigt, at det som en sæbeboble vil blæse ned, første gang det blæser. Det er et forslag, der ikke er tal på. Det kan koste 2 mia. kr., det kan koste et andet tal, det kan koste et tredje tal. Det afhænger af, hvilke tal man sætter på, og det er jo rigtigt.

Men når det drejer sig om et forslag, man går rundt og siger i forsamlingshusene er alvorligt ment, så gør andre partier sig tit den umage at sætte tal på et sådant forslag. Synes hr. Erik Larsen ikke efter dagens debat, at det var på tide, at Venstre satte tal på? Så kunne vi nemlig få den diskussion, der dels hedder: Hvor meget vil dette her betyde i øget skattetryk, dels: Hvor mange flere mennesker vil Venstre sætte på overførselsindkomst? Og så er der også et bidrag yderligere til studiekredsene i Venstre.

Derudover vil jeg gerne sige til det centrale i hr. Erik Larsens indlæg: frihedsdebatten. Jeg synes, det mest overkommelige med hensyn til at imødekomme frihedskravet er, at vi har en gruppe på formentlig 20.000 danskere, der har bedt om at få den frihed at få deres børn passet i en periode. Det er det umiddelbare frihedskrav. Jeg synes, det er interessant, at det specielt er venstresiden i Folketinget, der skal leve op til at tilgodesee det, man kunne kalde borgernes ønsker om at blive tilgodeset, altså leve op til den frihed, borgerne beder om, nemlig at få deres børn passet. Jeg tror, at de, der følger debatten ude omkring, har bemærket, at Venstres forslag er så luftigt, at det er svært at tage alvorligt før det tidspunkt, hvor Venstre sætter tal på denne diskussion.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Det kan godt være, at frihed er luftigt for hr. Villy Søvnal, men for os i Venstre er det faktisk et temmelig vigtigt begreb, og jeg skal love hr. Villy Søvnal, at der her i Folketinget skal komme forslag, som der er kroner og øre på – jeg tør næsten ikke sige kød og blod, for det kunne måske få hr. Villy Søvnal herop igen – således at vi kan anskueliggøre, at de tanker, vi har, også har relevans til en moderne børnefamilie i dag, og at de endvidere er neutrale i forhold til den offentlige sektor og statens udgifter.

Bendt Bendtsen (KF):

Også fra konservativ side kan jeg sige, at vi hilser debatten i dag velkommen. Det stormløb, der har været på Venstres ordfører, er jeg klar til at modtage, når min ordførertale er overstået.

I julen fik jeg en lille bog med titlen »Et godt børneliv sagt af børn«. Bogen er udgivet af social- og sundhedsforvaltningen i Århus Kommune. Man har samlet børnenes gode råd om, hvad der er et godt børneliv. Børn har mange guldkorn, og denne lille bog er fuld af guldkorn. Jeg faldt over følgende citat af en 13-årig pige:

»Et godt børneliv er, når børnene får kærlighed og tryghed af deres forældre, og når forældrene har tid og tager sig tid til at være sammen med børnene. Den kærlighed, børn har brug for, kan hverken børnehaver eller skole give fuldt ud, kun forældrene.« Ida, 13 år.

Det er et citat, som egentlig bør give anledning til eftertanke, når vi tænker på det arbejdsliv, vi i dag har, og det, man egentlig byder forældre. Det var et citat, som kunne bruges i aviserne i morgen, når dagspressen skal skrive en lille smule om, hvad Folketinget lagde vægt på under debatten i dag. Det var noget, familien Danmark og politikerne på Christiansborg kunne lære noget af.

I Det Konservative Folkeparti ønsker vi en større valgfrihed mellem den offentlige og den private pasning. Som det har fremgået af debatten i dag, mener nogle, at det hele kan løses med tegnebogen i hånden. Jeg har faktisk ikke hørt ordførerne for SF og Socialdemokratiet tale om andet end offentlig børnepasning; det er det, debatten er kørt på hele vejen igennem. Selvfølgelig er det rart at kunne være julemand hele året rundt, men på et tidspunkt løber man jo ind i virkeligheden.

Samfundet har gennem de seneste årtier udviklet sig derhen, hvor det offentlige tager

vare på én fra vugge til grav. Mange har opfattet det på den måde, at samfundet tager mere og mere ansvar for vores udvikling, og det gælder dermed også for vores børns udvikling. Det er en misforståelse at tro, at forældreansvaret kan løses af det offentlige, på trods af at der er mange, der mener, at det offentlige ikke tager sig nok af de enkelte – det har vi hørt en lille smule om i dag.

Vi skal finde balancen mellem den offentlige omklamring, der tager ansvaret fra den enkelte, og det at lade markedsmekanismen styre det hele. Det er det, vi forstår ved konservativ familiepølitik. Vi er igen fremme ved den gyldne middelvej. Vi kommer længst ved at holde os på vejen og undgå de velkendte grøfter. Vi lever i et velfærdssamfund, som vi alle ønsker at bevare. Indimellem er det vigtigt at forandre for at bevare.

I Det Konservative Folkeparti har vi den holdning, at vi snart befinder os et sted, hvor vi er nødt til at forandre for at bevare det velfærdssamfund, som vi nu alle sammen er så stolte af. Inden vi kaster alt gods over bord i kritikken af manglende bevillinger, forringet børneorlov osv., bør vi skue en lille smule ud over vores egen næsetip og se på den verden, der omgiver os. Det er vi nødt til at bearbejde, inden vi begynder at råbe op om vort eget system. For mange danske familier udviser manglende ansvar; ellers var de ikke kommet i de situationer, som mange truede børn i dag befinder sig i. Viljen til at tage ansvar for egne handlinger er så aktuel som aldrig før. Det gælder i høj grad viljen til at tage ansvar for sig og sine. Jeg har også bemærket, at statsministeren har talt om at tage ansvar for sig og sine i sin nytårstale. Det kan vi håbe på udmønter sig her i salen på nogle områder.

Når det er sagt, er vi fra konservativ side meget enig i det nødvendige i at udfolde en forstærket indsats over for de skrøbelige familier, der går i stykker og falder igennem, men debatten om ansvaret er altså utrolig vigtig. I gamle dage var slagordet: Gør din pligt og kræve din ret! I dag er vi desværre nået derhen, at man kræver sin ret, men man har glemt den første del af slagordet. I gamle dage var det en dyd at klare for sig og sine, i dag er det et spørgsmål om, hvor meget det offentlige kan betale for én.

Det var nogle overordnede bemærkninger om vores forespørgsel i dag, men de er set fra et konservativt synspunkt af utrolig stor betydning, og vi har dem i bagehovedet hele tiden, når vi går over til de mere faktuelle ting.

Af de faktuelle ting kan vi sige, at der er skabt 25.000 flere pasningspladser til børn i 1994, og at tallet i 1995 ventes at blive 8.000 ifølge Kommunernes Landsforening. KL regner med, at 175 kommuner mod 150 i 1994 får pasningsgaranti, så der sker noget ude i kommunerne.

Når vi taler om pasningsgarantien, har vi da ubetinget den holdning, at det er et område, som hører ind under kommunerne, og det er op til den enkelte kommunalbestyrelse at foretage en sådan prioritering. Der er jo masser af kommuner, også med borgerligt styre, der har indvilget i at gå ind i en sådan pasningsgaranti, og det føler vi er fuldstændig i orden.

De, der har hang til centralisme, er selvfølgelig ikke enige i dette synspunkt. Jeg må blot konstatere, at vi her på Christiansborg ikke bør være så bange for at lade ansvaret ligge hos vores respektive lokalpolitikere. De står til ansvar for deres handlinger hvert fjerde år. Ønsker regeringen denne pasningsgaranti, må den også betale, hvad det koster, og ikke vælte udgifterne over på kommunerne.

Når det er sagt, ligger det i det hele taget klart, at antallet af de 3–6-årige stiger voldsomt frem mod år 2000. Hertil kommer der et stigende antal skolebørn. Nogle mener så, at løsningsen – det har vi jo hørt i dag – er, at man bygger sig ud over problemerne gennem de gængse ordninger, og holdningerne til andre forslag om at løse disse problemer har vi egentlig hørt under de korte bemærkninger.

Hertil kan man sige, at der er udfordringer nok i det samfund, vi lever i. Også tallet af de over 85-årige stiger voldsomt: Med indeks 1994 på 100 er vi oppe på 114 i år 2000. Så ud over børnene er det også en opgave, vi må løse sammen.

Fra konservativ side er vi glade for det opsving, der har bidt sig fast i dansk erhvervsliv. Det er også nødvendigt, hvis vi skal have mulighed for at fastholde det serviceniveau, som vi har i dag i det offentlige system. Jeg var meget glad for bemærkningerne fra Socialdemokratiets ordfører om økonomien og trykningen, som han indledte sin ordførertale med.

Fra konservativ side ønsker vi klart, at vi må få taget fat på, at pengene skal følge børnene i højere grad, end de gør i dag. Jeg skal ikke stå her og lægge mig fast på en enkelt model, men vi vil gerne i gang med debatten, for det er tiden, at Folketinget begynder at tænke i andre baner end blot de velkendte.

Det er derfor, vi sammen med Venstre har fremsat forslaget om motiveret dagsorden, hvor vi anmoder regeringen om at fremsætte forslag, der sikrer forældre et frit, reelt valg mellem offentlig og privat egen pasning af børn ved at lade kommunerne få mulighed for at lade pengene følge børnene.

Jeg skal foregribe de kommende angreb ved at sige, at de kommuner, der i dag har en fuldt udbygget børnepasningsgaranti, naturligvis kan have en anden holdning til dem, der står med en del ventelister.

Vi tror ikke på, at samfundet får råd til at skrue serviceniveauet ret meget højere op, end det er i dag, men vi skal arbejde på at få en bedre kvalitet i såvel den offentlige som den private pasning.

I øvrigt mener jeg egentlig, at Folketinget også hen ad vejen må diskutere udlodningen af puljebeløb, og jeg tænker her på det såkaldte 25-pct.'s tilskud, som er sat på i overslagsårene. Vi mener, at de kommuner, som benytter disse ordninger i de kommende år, efterfølgende får en regning. Sagt lidt mere firkantet: Hvis Folketinget ønsker at afbøde nogle forhold i kommunerne, så hjælper det ikke at betale i et par år for herefter at lade løbende kommunale udgifter overgå til kommunal finansiering. Jeg tror også, at vi her i salen må lære, at de, der bestiller musikken, de betaler.

Når vi i dag taler om børnefamiliernes vilkår i fremtiden, er det også vigtigt, at vi ser på den måde, arbejdsmarkedet har indrettet sig på. Regeringen må i samarbejde med arbejdsmarkedets parter fremme mulighederne for en mere fleksibel arbejdstid og deltidsarbejde, så forældre i højere grad kan kombinere arbejde med pasning af børn. Arbejdsmarkedet er i dag alt for stift; vi har brug for fleksible løsninger.

Også på området privat hjælp i hjemmet mener vi, at vort samfund i fremtiden bør indrettes sådan, at der bliver mulighed for fradrag i indkomsten ved ansættelse af den private hjælp. Inden længe – nærmere bestemt den 16. marts – skal vi diskutere velfærdssamfundet.

Vi står i dag med en stor gruppe af marginaliserede unge mennesker, som ikke har fået fat i arbejdslivet, og det prøver vi så at tackle med diverse offentlige ordninger.

Her kunne vi bl.a. give unge mennesker mulighed for at få fat i arbejdslivet med et utrolig vigtigt stykke arbejde, der desværre ikke har haft status i mange år, nemlig at give Danmarks fremtid en tryk hverdag, det, som mange unge

forældre ikke føler at de kan give deres børn i dag med de nuværende tilbud. Bl.a. derfor er forældreorloven blevet en kæmpesucces.

Det, jeg har sagt i dag, er på ingen måde en kritik af vore udmærkede og velfungerende daginstitutioner; det drejer sig kun om at give forældre muligheden for at vælge, hvad de mener er bedst for deres børn. Vi er nogle stykker – også i dette Folketing – der har lært ulvetimen med vore børn at kende: op om morgenen, ud af dynerne og far og mor af sted for at passe jobbet.

Vi er i hvert fald nogle generationer, der ikke har haft friheden til at vælge, og det bør vi i fremtiden ændre til gavn for børn og forældre.

Jeg kan hermed anbefale Tinget at stemme for den af Venstre og De Konservative foreslåede dagsorden, og jeg må ligesom Venstres ordfører sige, at vi er nødt til at afvise Socialdemokratiets dagsorden, idet vi har haft for lidt indflydelse på den.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Hr. Bendt Bendtsen var parat til at møde stormløbet, og jeg skal ikke skuffe ham, men om det nu bliver så stort, vil tiden jo så vise.

Jeg lagde mærke til, at hr. Bendt Bendtsen beskæftigede sig meget med forældrenes ansvar, og er det nødvendigt, så gør jeg det også gerne. Jeg siger gerne fra talerstolen, at vi mener, at børnene er forældrenes, og at det er forældrenes ansvar, at disse børn kommer så godt i gang med livet som overhovedet muligt. Det fremgik også af socialministerens besvarelse.

Men vi lægger også vægt på, at samfundet ikke kan løbe fra et ansvar dér, hvor familierne går i stykker, og jeg hørte også hr. Bendt Bendtsens indlæg sådan, at det ansvar, samfundet har dér, var den konservative ordfører enig i, og at det ikke var afsnittet i vores dagsorden om de socialt dårligt stillede børn og unge, der gjorde, at man ikke kunne stemme for regeringspartierne dagsorden. Så det hilser jeg med glæde.

Men jeg vil gerne tage fat i et punkt i den dagsorden, som Venstre og De Konservative har foreslået, for det fremgår jo af dagsordenen, at der skal indføres fradrag for udgifter til privat hjælp i hjemmet for børnefamilierne fra indkomståret 1996. Det må bygge på den formodning, at man også i konservative kredse erkender, at både mænd og kvinder arbejder, og derfor kan begge forældre være i den situation, at de er på arbejdsmarkedet.

Jeg vil derfor gerne spørge hr. Bendt Bendtsen: Hvad er forskellen på det fradrag – også rent statsfinansielt – og så den mulighed, der allerede eksisterer med at få tilskud til børnepasning i hjemmet? Hvad er forskellen på fradrag og tilskud? Altså mig bekendt påvirker det skattetrykket eller i hvert fald de offentlige penge lige meget. Altså om man undgår, at der er visse dele af ens indkomst, der bliver beskattet, eller man får et tilskud, kan i den sammenhæng være ligegyldigt.

Men en anden og måske vigtigere ting at få afklaret i dagsordenen er: Skal fradraget gives dér, hvor der er konstateret et pasningsbehov, eller skal det gives frit uden begrænsninger?

Det er lidt vigtigt, for efter de nugældende regler er det en forudsætning for at få tilskud, at man er optaget på en venteliste. Man skal være i den gruppe, hvor der er pasningsbehov, for at tilskuddet kan udløses. Hvis ikke det er tilfældet, kan det blive et ret stort fradrag med lidt voldsomme konsekvenser.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

I starten talte hr. Bendt Bendtsen sig lidt varm på en, kan man vel sige, mere konservativt orienteret tale, og et af udtrykkene, der flød igennem lokalet, var den offentlige omklamring af vores børn.

Jeg vil godt spørge hr. Bendt Bendtsen, om han mener, at det at sikre en pladsgaranti vil være et udtryk for en offentlig omklamring, for det kom i det indlæg, der var rettet imod, at vi skulle være forsigtige. Og for at få sammenhæng i indlæggets mere teoretiske del og praktiske del stiller jeg så spørgsmålet: Er det udtryk for en omklamring at fjerne ventelisterne?

Så holdt hr. Bendt Bendtsen i øvrigt et erhvervspolitisk indlæg, der gik på vigtigheden af at sætte gang i erhvervslivet. Jeg har også en fortid i en kommune. Når vi spurgte virksomhederne og medarbejderne, hvorfor de valgte at bosætte sig dér, var en af de vigtigste parametre overhovedet, at man kom til en kommune med sikkerhed for, at børnene kunne blive passet.

Det var et af de helt afgørende valg, når man skulle bestemme, hvor man ville bosætte sig med sin familie. Det er i øvrigt forståeligt, for det er en vigtig del af folks dagligdag. Er hr. Bendt Bendtsen af samme opfattelse, at det også erhvervspolitisk er en af de afgørende ting, vi snakker om her?

Så synes jeg i øvrigt, talen ligesom Venstres var kendetegnet ved, at man måtte se meget langt efter noget, der lignede løfter til de børnefamilier, der står på en venteliste.

Så nævnte hr. Bendt Bendtsen til slut, at man ikke kunne stemme for Socialdemokratiets dagsorden. Jeg ved ikke, om jeg kan tillade mig at slutte af det, at man kan støtte dele af SF's dagsorden.

(Kort bemærkning).

Dorit Myltoft (RV):

Til hr. Bendt Bendtsen vil jeg ganske kort sige, at det ikke er Socialdemokratiets dagsorden, men regeringspartierne dagsorden, og Det Radikale Venstre står også bag.

Så vil jeg komme med en ganske kort bemærkning til den dagsorden, der er foreslået af hr. Erik Larsen og hr. Bendt Bendtsen, nemlig at jeg mener, at det er god skik og orden, at man ikke blander sig i arbejdsmarkedets overenskomster, så længe der foregår forhandlinger, og jeg skal minde om, at det gør der faktisk lige for tiden.

Man kan frygte, når man hører hr. Bendt Bendtsen, at hr. Bendt Bendtsen mener, at det at have ansvar for sig og sine skal forstås som at være overladt til sig og sine. Det Radikale Venstre mener, at samfundets solidariske ordninger er nødvendige, for at forældre kan forvalte deres ansvar for børnene.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg vil sige til hr. Jan Petersen vedrørende tilskud og fradrag, at vi fra konservativ side bedre kan lide fradragsordningen, end vi kan lide tilskudsordningen. Vi har diskuteret gentagne gange, hvad vi mener der er det bedste. Vi mener, at fradragsordningen er den bedste i det her tilfælde.

Så blev der spurgt, om man skulle have dette fradrag, uanset om der var ventelister eller ej. Vi mener, at fradragsordningen kan være et redskab til at nedbringe ventelisterne, så man undgår at bygge, og vi mener, at det bør gælde de forældre, der sørger for en privat pasning af deres børn.

Vedrørende det med den offentlige omklamring vil jeg sige til SF, at jeg mener ikke, at pasningsgaranti er lig med offentlig omklamring. Det her er jo nærmere sådan et ideologisk angreb fra SF's side.

Vi har sagt, at pasningsgarantien skal lægges ud til kommunerne, og at det skal være deres mulighed at sørge for en garanti, men vi er enige i, at der er flere kommuner, der mener, at det er et erhvervspolitisk tiltag at sørge for en pasningsgaranti. Vi har ingen problemer med, at det ligger hos kommunerne, og jeg kan da sige, at vi i min egen hjemkommune har indført en pasningsgaranti med konservativ deltagelse.

Jeg skal sige, at vi ikke kan støtte SF's dagsorden, og med hensyn til De Radikale – jeg undskylder; det var regeringens dagsorden – må jeg jo konstatere, at Socialdemokratiet har sat sig solidt på børne- og familiepolitikken.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Nu har hr. Bendt Bendtsen jo nærmest tryglet os om at give ham noget modspil, så derfor vil jeg da prøve at tage lidt af det op.

Hr. Bendt Bendtsen var inde på, at han mente, at de andre ordførere havde nævnt, at forældreansvaret skulle være det offentliges. Nu har jeg ikke hørt alle de andre ordførere – jeg har ikke haft min ordførertale endnu – men jeg ved, at det, jeg har sagt indtil videre, ikke er gået ud på, at det skulle være det offentlige, der skulle have forældreansvaret. Nej, det vi snakker om, er, at det offentlige har et ansvar. Naturligvis er det korrekt, at forældrene har hovedansvaret som primære personer for de børn, de har. Så det har hr. Bendt Bendtsen altså misforstået.

Jeg vil gerne endnu en gang spørge hr. Bendt Bendtsen om de dér orlovsordninger: Er det ikke rigtigt, at De Konservative faktisk var imod de orlovsordninger, der blev indført for forældre? Nu kan jeg så forstå, at de er sammen med Venstre om at køre Venstres ideologi igennem via denne dagsorden. Det er jo også interessant.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Selvfølgelig skal samfundet også have ansvar for børn og børneopdragelse i det hele taget, men når vi taler om, at det offentlige skal passe børnene fra morgen til aften, og mange steder diskuterer man endog, om der skal være daginstitution om natten, så er det, jeg må sige, at så har vi snart kun sovesalene tilbage, og så nærmer vi os det, jeg kalder omklamring. Men vi er helt enige, og jeg er da glad for, at vi i dag har haft så meget debat om ansvaret, som tilfældet er.

Vedrørende orlovsordningerne og den borgerlige regering må jeg sige til hr. Bruno Jerup, at orlovsordningerne blev indført under en borgerlig regering. Vi mener bare, at der skal være krav om genbesættelse, og så kunne vi tage hele diskussionen om sygeplejerskerne og sygehuse-
ne. Det mener jeg ikke er nødvendigt.

Tom Behnke (FP):

Tak til SF for muligheden for en debat i dag om spørgsmålet: Hvilke initiativer påtænker regeringen at sætte i værk med henblik på at sikre en langsigtet og sammenhængende børne- og familiepolitik?

For det første er vi jo nødt til at se kendsgerningerne i øjnene. Hvis det spørgsmål skal besvares, må man tage udgangspunkt i, at det kræver et opgør med hele den bedrevendende socialdemokratiske samfundsmodel, som vi efterhånden har fået.

Det, der er væsentligt, er, at vi indser, at det er vigtigt, at man kæmper imod hele den socialdemokratiske sovs, som vi efterhånden alle sammen er sølet godt ind i.

Først stjæler regeringen alle pengene fra skatteyderne. Og skatteydere er i denne her sammenhæng jo også børnefamilierne, som faktisk udgør den største part. Så kommer regeringen og ynker skatteyderne og fortæller så skatteyderne, at man har virkelig ondt af dem, og derefter giver man dem nogle tilbud for ligesom at afbøde konsekvenserne af det meget høje skattetryk.

Der er forskellige daginstitutionstilbud med nogle kæmpestore rabatter. Og de daginstitutionstilbud er jo blevet nødvendige, fordi begge forældre netop er tvunget til at være på arbejdsmarkedet for overhovedet at have råd til at leve, når først man har betalt de tårnhøje skatter. Der er også orlovsordninger, der er børnechecken, som kunne være et lille plaster på såret, osv., osv.

Pludselig kommer vi i en situation, hvor ingen kan huske den tid, hvor man kunne klare sig selv uden alle de her tilbud og tilskud – en tid, hvor man havde sin løn for sig selv uden det store skattetryk. Dengang havde man det egentlig bedre, man havde det egentlig meget bedre, for dengang var der valgfrihed, og det er der ikke i dag. Hvis ikke man passer ind i den socialdemokratiske model, er der ingen muligheder for velfærd.

Regeringen har desværre udviklet en velfærdsstat – med streg under stat – og dermed

fuldstændig trådt velfærdssamfundet under fode. Hele tiden prøver man på at kompensere for den socialdemokratiske model for at få den til at virke, men resultatet af alle disse tilbud og tilskud til det ene og tilskud til det andet er, at man er nødt til at opkræve endnu mere i skat, hvilket så bevirker, at alle bliver låst endnu mere fast.

Og alt sammen bliver det jo solgt i medierne som det bedste af det bedste og som positive tiltag; man får tilskud til det ene og det andet, og nej, hvor kan vi alle sammen være glade for alle de tilskud, vi får.

Men det er ikke nødvendigvis positivt. Vi skal måske tage en enkelt ting som f.eks. orlovsordningerne. Man ved jo, at orlovsordningerne samlet set skaber mere ledighed, end de afskaffer; der bliver flere ledige ved den ordning. Så der er altså tale om en eller anden form for socialdemokratisk spændetrøje, man kan sidde i, og hvor man så får lov til at blive madet hele tiden, vel at mærke med den mad, som et flertal i Folketinget bestemmer man skal have.

På overfladen kan det hele se meget godt ud; de fleste får det, de har behov for, men man har ikke friheden til selv at vælge, hvordan man vil indrette sin dagligdag.

Se f.eks. på grundloven. Den skulle jo have været et værn mod statens overgreb på befolkningen, grundloven skulle være befolkningens beskyttelse mod statsmagten, men grundloven er blevet så udvandet, at ingen af de friheder, som omtales i grundloven, i virkeligheden eksisterer længere.

Vi lever alle sammen i en illusion, en socialdemokratisk illusion, hvor vi hver dag får at vide, at vi har det godt. Det har vi bare ikke, det passer ikke. Men når man nu er født og opvokset under den socialdemokratiske model, hvordan skal man så kunne vide, at der findes et langt bedre liv uden at være omklamret af Socialdemokratiet?

Mange vil så indvende, at de slet ikke kan leve uden alle de her tilskud. Regeringen påstår, at alle ordningerne jo er der for at hjælpe de svage stillede i samfundet. Men det passer ikke. Undersøgelser viser jo netop, at det er de bedst stillede i vort samfund, som tager den største del af de ydelser og tilskud og tilbud, der er. De svageste lades i stikken.

Hvorfor lader man ikke familierne klare sig selv, hvis de er i stand til det? Hvorfor nøjes man ikke med at yde hjælp i de tilfælde, hvor der virkelig er hjælp behov, og så lader det være

en målrettet social hjælp, så man får hjulpet dem, der virkelig har behov?

Ved at strø pengene ud til alle over en bred kam, som man gør i dag, opnår man kun, at skatten stiger så meget, at endnu flere familier er tvunget til at modtage forskellige former for tilskud, for at det hele kan løbe rundt.

Det er selvfølgelig en ond cirkel, som skal stoppes. Det er ikke rimeligt, at Folketingets flertal tvinger flere og flere familier i knæ foran de forskellige offentlige kontorer bedende om at få tilskud til og tilbud om det ene og det andet. Vi har tidligere på dagen hørt, at man er nødt til at betale familierne for, at de overhovedet kan være sammen med deres børn.

Så er der et helt andet område, som ikke har været berørt ret meget i dag, og det synes jeg er lidt synd. Jeg synes, det er synd, at ingen har været inde på det endnu. Det er, at i virkeligheden ser det ud til, at det snart er sidste gang, vi får lov til at have den her frie debat i Folketinget om, hvordan vores socialpolitik skal være indrettet. Jeg står med et bilag fra Socialudvalget, det er Alm. del, bilag 299, med overskriften: »Orienteringsnotat om det franske EU-formandskabs program på det sociale område«, og lad mig citere lidt fra, hvad franskmandene har tænkt sig at EU nu skal bestemme:

»Herfra kan det på det sociale område udledes, at det franske formandskab lægger vægt på, at programmet om bekæmpelse af social udstødelse bliver vedtaget. Det franske formandskab vil også prioritere det forventede aktionsprogram om ældrepolitik.«

Og videre hedder det:

»Endelig vil det franske formandskab tage initiativ til en drøftelse af finansieringen af udgifterne i medlemslandenes nationale sociale beskyttelsesordninger, også set i sammenhæng med beskæftigelsespolitikken og arbejdskraftomkostninger. Disse temaer skal drøftes på et uformelt socialministermøde den 2. februar 1995.«

Så nu ved vi altså det, i modsætning til hvad alle blev lovet, da man skulle stemme om, hvorvidt man ville være med i Unionen eller ej. Dengang fik vi alle at vide, at EU ikke på noget tidspunkt ville blande sig i de sociale anliggender. Det, de kaldte for socialt, det var det, vi andre kalder for arbejdsmarkedet, men det, vi i Danmark kalder for socialpolitik, ville EU på intet tidspunkt røre ved. Nu har vi det sort på hvidt, man er godt i gang, ministeren har været til møde.

Jeg kan så røbe, at jeg har bedt ministeren om at komme i samråd i Socialudvalget på torsdag, så må vi høre, hvad der er foregået på det møde.

Men det viser altså, at det meget vel kan blive sidste gang, vi har denne frie debat her i Folketinget, at det kan blive sidste gang, at vi i Folketinget fastlægger, hvordan vores socialpolitik skal se ud.

Men på baggrund af alt det har jeg forfattet følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer, at det stigende skattetryk og den stigende institutionalisering af børnepasningen har haft den ulykkelige effekt, at forældrene er dem, børnene ser mindst til, opfordrer Folketinget regeringen til

- at nedsætte indkomstskatten så meget, at forældrene igen kan leve af én indkomst og dermed selv bestemme, om den ene vil være hjemmegående forælder,
- at fremsætte forslag, der sikrer fri konkurrence mellem offentlige børnepasningsordninger, private børnepasningsordninger og egen børnepasning ved at indføre fuld brugerbetaling for børnepasning, og
- at indføre et familiefradrag, således at forældrene kan benytte børnenes uudnyttede personfradrag, hvilket sammenholdt med nedsættelse af indkomstskatten kan muliggøre en afskaffelse af børnefamilieydelsen.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 36).

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu også i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Det, der kalder mig på talerstolen, er hr. Tom Behnkes indlæg, som jeg synes har meget lidt med dagens debat at gøre. Til gengæld afspejler det jo klart og tydeligt, at man i Fremskridtspartiet åbenbart ikke taler så godt med hinanden på gruppemøderne, for vi har i dag hørt et indlæg, der kunne være signeret af hr. Mogens Glistrup, Fremskridtspartiets stifter.

Jeg synes, det er beklageligt, at en ordfører, der oven i købet er i besiddelse af et højt embe-

de som næstformand i Folketingets Socialudvalg, faktisk kun, når man diskuterer noget så vigtigt som børnepolitik, har en række floskler og en række uddrag af tidligere partiprogrammer at komme med og for øvrigt ellers fremstiller det, som om de børnepolitiske forlig, der i denne sal er vedtaget gennem mange år, er udtryk for den rene statssocialisme. Det synes jeg ikke lover særlig godt for Fremskridtspartiets socialpolitiske holdning, og jeg er meget forundret, for jeg har i mange andre situationer oplevet hr. Tom Behnke som en engageret debattør omkring socialpolitiske områder. Men jeg synes, det er at trække den børnepolitiske debat ned på et meget, meget lavt niveau, når den skal dreje sig om floskler.

Jeg har med interesse lyttet til samtlige andre ordførere, og jeg synes, at man på trods af forskelle i holdninger dog har haft et overordnet børnepolitisk synspunkt. Dette var en økonomisk redegørelse, en meget ideologisk redegørelse, og jeg vil meget betakke mig, hvis Folketinget for de svage grupper inklusive børnene skal til at lovgive ud fra meget ideologiske og økonomiske betragtninger frem for at sætte børnenes velfærd i højsædet.

Jeg synes ikke, det klædte Fremskridtspartiet med denne ordførertale; jeg synes, det er meget, meget beklageligt; og jeg vil opfordre hr. Tom Behnke til at finde tilbage i den sædvanlige rolle og være en, der bidrager konstruktivt frem for at læse op af programmet fra tidligere tiders Fremskridtsparti og at mistænkeliggøre alle. For jeg synes, at det, der kendetegner den socialpolitiske debat i dette Folketing, er, at man på trods af uenigheder dog har en vis form for respekt for andres synspunkter.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Se, det er jo muligt, at hr. Jørn Pedersen mener, at det her har meget lidt med debatten at gøre. I modsætning til andre ordførere, som jo kun har beskæftiget sig med en form for symptombehandling, som har taget udgangspunkt i det søle, man sidder i i dag, og som ikke kan kigge ud over det, men sidder og siger: hvordan skubber vi én meter i én retning, har jeg i stedet tilladt mig at gå lidt tilbage og se på: Hvad er årsagerne til, at vi er dér, hvor vi er i dag? Hvad er årsagerne til, at man er nået dertil, hvor man skal betale forældrene, for at de har råd til at være sammen med deres børn?

Jeg beklager da meget, hvis hr. Jørn Pedersen ikke kan følge med i, at man nu tager en generel debat om hele det børnepolitiske område og spørger: Hvad er årsagerne til det her?

Men jeg ved da godt, at det er meget nemmere som ordfører at stå og tale uden at sige noget, bare stå og tale om: Hvordan kan vi lappe lidt på det her? Det er lappeløsninger på lappeløsninger: Hvordan kan man lave lidt symptombehandling? Det holder vi ikke af; vi mener, det er nødvendigt, at vi på nuværende tidspunkt stopper op og gør os klart, hvad årsagen er til, at vi står, hvor vi står, og så får løst det problem, vi har.

Hr. Jørn Pedersen sagde, at mit indlæg var udtryk for en eller anden form for statssocialisme. Det var ikke det, jeg gav udtryk for; jeg sagde netop, at det var socialdemokratisme. Men det kan da være, at hr. Jørn Pedersen mener, at det er det samme. Det kunne også ind imellem forveksles.

Og med hensyn til de svage grupper, som bare skal lades i stikken: Jeg sagde præcis det modsatte. Jeg ved godt, at Socialdemokratiet og specielt hr. Jørn Pedersen ønsker at sende det klare signal til vælgerne, at Fremskridtspartiet vil lade de svageste i stikken, men det er ikke rigtigt. Jeg har netop sagt, at vi ønsker, at man stopper med at strø penge ud med rund hånd til hele befolkningen, til alle dem, som ikke har behov for det, til alle dem, der godt kan klare sig uden hr. Jørn Pedersens medyndk, og at man i stedet for bruger de penge, man har, på dem, der virkelig har et behov, altså på de svageste stillede.

Sagen er, at vi har et samfund i dag, hvor vi dårlig nok har råd til at hjælpe de svageste stillede, fordi man har så travlt med at strø pengene ud med rund hånd.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg takker for hr. Tom Behnkes forklarende indlæg. Det blev ikke klarere, må jeg sige. Men jeg synes, det er interessant, at man på den ene side kan sige, at man behandler symptomer, hvorefter man anviser vejen væk fra symptomerne ved at give yderligere fradrag, fordi det var jo netop det, der indgik i hr. Tom Behnkes første indlæg som den væsentlige del.

Men jeg synes, det er et interessant spørgsmål, der står tilbage, og det må hr. Tom Behnke jo kunne svare på: Hvilke af de børnepolitiske initiativer, som dette Ting har vedtaget – mange

gange med brede flertal – inden for den periode, hr. Tom Behnke har været medlem af Tinget, ønsker hr. Tom Behnke at fjerne? Det må jo være meget rart for de børnefamilier, der enten benytter sig af tilbud, eller som måske oven i købet har en forventning om, at de skal benytte sig af nogle tilbud, at få at vide: Hvor er Fremskridtspartiet henne i denne sag? Eller: Hvad menes der med de virkelige behov?

Det er flot at komme med den slags udtalelser, men man bør faktisk konkretisere dem. Er det børnehaverne, hr. Tom Behnke vil have nedlagt? Er det den private dagpleje, vi ikke skal have mere? Eller hvad er det, man tænker på, når Fremskridtspartiet vil ændre hele vores samfundsopbygning helt radikalt? Her vil jeg gerne undskylde, at jeg kom til at inddrage Det Radikale Venstre, for der tænkes ikke på det partipolitisk. Men jeg synes, man skylder en forklaring. Man hører det gang på gang; vi har været forskånet for det i en årrække, vil jeg sige, men nu hører vi de klare toner igen.

På et tidspunkt var jeg lige ved at tro, at det var EU's skyld også. Og jeg vil nok sige, at der kan vi nok være enige om, hr. Tom Behnke og jeg, at socialpolitik er noget, der bestemmes i det danske Folketing. Det er regeringens holdning, og jeg tror faktisk, der er et bredt flertal bag; det har jeg da kunnet lytte mig til med de forskellige udtalelser, der kommer vedrørende EU lige i øjeblikket.

Så jeg tror ikke, der er grund til at se nogle skræmmebilleder i den anledning og også gøre en børnepolitisk debat til en unionsdebat; så må vi i hvert fald sige, at så har vi været langt omkring.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det, det handler om for os, er, at man i højere grad lader forældrene beholde, hvad de tjener, så forældrene selv vælger, hvilken form for velfærd de vil have: om den ene eller begge ønsker at være på arbejdsmarkedet, om de ønsker at passe deres børn selv, eller om de ønsker at få passet børnene det ene sted eller det andet sted – det kan være offentligt eller privat.

Den mulighed har forældrene ikke i dag. Hvis man forestiller sig sådan nogle klodsekasser – som jeg kan huske fra fritidshjemmet – hvor der var forskellige åbninger i med forskellige figurer; så var der nogle klodser i samme facon, og dem skulle man sætte ind i de rigtige huller. Sådan er efterhånden det samfund, som vi har.

Hvis ikke man indordner sig, så man passer ind i systemet, får man ikke lov til at få del i systemet.

Jeg beklager meget over for hr. Jørn Pedersen, hvis min ordførertale gik for stærkt, til at hr. Jørn Pedersen kunne nå at følge med. Men så er det så heldigt, at man efterfølgende er i stand til at læse det sort på hvidt, for det bliver jo skrevet ned ord for ord.

Det, jeg sagde, ud over at jeg ønskede, at der skulle være nogle markante skattelettelser i det hele taget til befolkningen generelt, var, at der skal være nogle direkte skattelettelser for børnefamilierne, nemlig ved indførelse af et såkaldt familiefradrag, som jeg har redegjort for tidligere.

Til gengæld ønsker vi også, at der skal være en reel og lige konkurrence imellem forskellige børnepasningsordninger, og det gør man bedst ved, at man indfører fuld betaling for børnepasning.

Så er der mange, der vil komme og sige: Jamen der er simpelt hen ingen, der har råd til at betale, hvad det skal koste at få sit barn passet. Hvorfor ikke? Hvorfor har man ikke det? Fordi de offentlige børnepasningspriser er steget og steget, og forbrugerne – altså forældrene – har ikke råbt ret meget op om det, for de får jo betalt 70 pct. eller måske mere fra det offentlige og betaler kun højest 30 pct. selv af den reelle pris. Det vil sige, at prisen for det produkt, man får, kan man ikke sammenligne med den pris, man betaler for det. Og det er det, der er problemet. Så jeg er sikker på, at hvis man indførte fuld brugerbetaling, ville vi få en reel og lige konkurrence. Så ville vi få priserne på institutionerne væsentligt ned, og så ville vi få en langt bedre service.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Det har ligesom ligget i luften i hr. Jørn Pedersens indlæg, at Socialdemokratiet ikke kan støtte Fremskridtspartiets dagsorden, så det skal jeg hermed bekræfte.

Og så kunne jeg gå ned fra talerstolen, men en nærmere gennemlæsning af dagsordensforslaget får mig til at interessere mig lidt for det historiske heri. For læser vi de tre konkrete punkter, vil jeg kunne finde tilstande i tidligere tiders Danmark, hvor den slags forslag faktisk var vilkårene. Så er spørgsmålet, om det var bedre at være børnefamilie dengang. Jeg tvivler. Men problemet er jo grundlæggende, at de

metoder, man peger på fra Fremskridtspartiets side i denne dagsorden, svarer til dem, der var dengang. Og nu lever vi jo altså i Danmark i 1990'erne, og det tror jeg i realiteten er hr. Tom Behnkes problem.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det, der fik mig op, er diskussionen om den fulde brugerbetaling, som hr. Tom Behnke er inde på. Måske var det på sin plads at sætte tal på, hvad vi snakker om. Vi snakker om, at f.eks. en familie med et barn i en vuggestue skal op på at betale 6.000-7.000 kr. om måneden. Og hvis de har flere børn, to eller tre børn, hvad snakker vi så om? 15.000 kr.? 20.000 kr. om måneden? Om måneden!

Hr. Tom Behnke skal sætte skatten ganske betragteligt ned, hvis det er sådan, at det er muligt på nogen måde at dække det for børnefamilierne. Men det er måske heller ikke hensigten. Måske er hensigten kun for hr. Tom Behnke at fratage mennesker muligheden for at lave andet end at passe børn, men det er jo sådan, at familierne består af andet end børnepasningsinstrumenter, at det også er sådan, at både kvinderne og mændene i familien har nogle interesser ud over børnene, at de også har nogle interesser i livet uden for hjemmet.

Det er måske det, hr. Tom Behnke vil fjerne ved at lave en så ekstrem brugerbetaling.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det forekommer mig, som om der slet ikke var hul igennem mikrofonerne, men jeg vil dog regne med, at der er styr på teknikken, så man kan høre, hvad jeg siger.

Til hr. Bruno Jerup: Jeg har lige holdt et indlæg af 2 minutters varighed, hvori jeg netop har redegjort for, at jeg finder, det er fuldstændig vanvittigt, at man har nogle institutionspriser, der ligger oppe på 6.000-7.000 kr. om måneden. Det er helt forrykt, at det koster så meget. Selvfølgelig skal det ikke koste så meget, men det er det kommet til, fordi ingen af dem, der bruger institutionerne, har haft grund til at klage over, at priserne er steget, da de ikke ser den reelle regning. Sådan er det.

Over for hr. Jan Petersen, der prøver på at lave skræmmebilleder af, at vores politik vil betyde, at vi ryger langt tilbage – ja, nærmest til stenalderen – hvis man gennemfører det her, skal jeg påpege, at det ikke er mange år siden, at

det var sådan. Man behøver ikke at forestille sig, at vores samfund kommer til at ligne 1930'ernes, hvis man laver nogle ændringer på det her område. Vi vil fortsat leve i 1990'erne. Det eneste, man vil ændre, er, at man vil give folk noget mere frihed til at bestemme, hvordan de selv synes, deres familierpolitik skal være indrettet, således at det ikke er et flertal her i Folketinget, der bestemmer for hver eneste familie, hvordan lige nøjagtig dens familierpolitik skal være.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Det er hr. Bruno Jerup, der får mig herop med sine bemærkninger om, at det godt kunne være, at forældrene havde lyst til andet end at passe deres børn, og at de jo også har interesser og ting, de skal varetage. Der har vi lige præcis problemet: Denne her debat handler – som så mange andre debatter om børn – om de voksnes interesser og ikke om børnenes.

Hr. Bruno Jerup skulle som andre i denne sal have lyttet til, hvad hr. Bendt Bendtsen fra Det Konservative Folkeparti indledte med at sige i sin ordførertale. Han citerede den 13-årige Ida, der talte om, at forældrenes kærlighed ikke kan erstattes af noget andet, og at det er mere af forældrenes tid, der er brug for.

Hvad er det for et samfund, vi har? Det er et samfund præget af forsømte børn, forvirrede børn. Spørg i skolerne, spørg på de forskellige institutioner og fritidshjem; det er et spørgsmål om at råbe højst. Jeg forstår da godt, at man i regeringens dagsordensforslag, pkt. 2, taler om, at man på baggrund af indhøstede erfaringer med hensyn til institutionspasning, som er dårlige, skal prøve på at udvikle nye pædagogiske metoder osv. Det er umuligt; intet er så godt som et hjem, hvor der er nogen hjemme.

Men det er selvfølgelig et problem i forbindelse med ligestilling og alt sådan noget, og så kan man hurtigt komme over i den debat og få det afsporet endnu mere.

Man kommer ikke uden om, at skal vi tage os af vores børn, så må de, der har børn, småbørnsfamilierne, indstille sig på at skruer deres karriere- og arbejdsræs ned på lavt blus i nogle år og tage sig mere af deres børn og tage hensyn til, hvad Ida på 13 år og alle hendes jævnaldrende ønsker. Men det er jo en helt anden snak end det, den forvirrede venstrefløj kommer med, hvor man kun taler om forældrenes og institutionernes interesse.

Dorit Myltoft (RV):

I det danske samfund er der en mangfoldighed af familiemønstre og bosætningsmønstre. Derfor er det for Det Radikale Venstre vigtigt at slå fast, at børne- og familierpolitik skal sikre mangfoldigheden med det mål at støtte forældre til at kunne forvalte deres omsorg og ansvar for børnene.

Af samme grund er det så vigtigt at sikre forældrenes mulighed for medindflydelse på planlægningen og tilrettelæggelsen af de tilbud, forældre kan gøre brug af.

Helt grundlæggende er det for Det Radikale Venstre målet, at der til enhver tid skal stræbes efter, at alle børn, som jo er afhængige af voksne, kan vokse op i tillid til, at nogen tager hånd om dem, drager omsorg for dem og føler et medansvar for deres opvækstvilkår.

Psykologen Anna Freud har engang udtalt, at det er et sygt samfund, som ikke tager medansvar for næste generation. Den udtalelse er det nok værd at holde sig for øje. Man kan vel sige, at samfundets sundhedstilstand står sin prøve, når det gælder omsorgen for de børn, hvis forældre af den ene eller anden grund ikke magter fuldt ud at leve op til deres forældreansvar.

De seneste års politiske tiltag er absolut væsentlige forbedringer i den samlede børne- og familierpolitik. En god proces er sat i gang.

Når det drejer sig om det store flertal af børnefamilier, er det behovet for pasningsmuligheder, der først springer i øjnene; ellers vil et normalt familieliv sjældent kunne hænge ordentligt sammen. De færreste småbørnsfamilier kan i vor tid trække på bedsteforældrenes hjælp, fordi bedsteforældre selv er på arbejdsmarkedet og i øvrigt ofte bor i andre egne end deres voksne børn.

Derfor er børnefamilier afhængige af, at der er pasningsordninger, hvad mange kommuner konstruktivt har etableret med lokale pasningsgarantier. Flere kommuner bruger oven i købet pasningsgarantien for at tiltrække arbejdskraft til kommunens arbejdspladser.

Jeg vil heller ikke undlade at nævne de muligheder, forældre, foreninger og andre initiativtagere har for at oprette børnehaver og lignende via puljeordningerne. Det er ikke lige udbredt i alle kommuner, men disse ordninger er med til at sikre et fleksibelt og varieret udbud af pasningsmuligheder.

Et andet område, jeg vil nævne, er sundhedsområdet. Det er blevet en selvfølgelig del af velfærdssamfundet, og uden dette ville forældre til

f.eks. handicappede børn være væsentlig ringere stillet. Det er vigtigt med nye tiltag inden for sundhedsområdet. Jeg kan da eksempelvis nævne astmaskolen, der er oprettet i Fyns Amt, hvor børn med astma og allergi lærer at leve med deres sygdom på en sådan måde, at indlæggelser og lægebesøg er absolut minimeret.

Men ellers må vi vel nok sige, at nok skal mange sygdomstilstande hos børn behandles i sundhedsvæsenet, men det egentligt forebyggende arbejde ligger andre steder, f.eks. ved bekæmpelse af luftforurening, sanering af usunde boligkomplekser og forbedring af arbejdsmiljø, så kommende forældre ikke løber risiko for at påføre deres børn fosterskader og sygdom i arveanlæggene.

Jeg vil heller ikke undlade at nævne folkeskolen, som jo udgør en væsentlig del af børns hverdag. Med den nye folkeskolelov, som trådte i kraft august 1994, er den udelte skole indført. Væk er den delte skole, der byggede på, at nogle evner var mere værd end andre. Væk er enhedsskolen, der byggede på, at alle skulle være ens. Nu skulle vi have fået skolen for alle børn. I den forbindelse blev klasselærerprincippet lovfæstet; det er en grundlæggende del af dansk skoletradition, som dermed også er blevet lovfæstet.

Når det drejer sig om de grupper af børn, som kan henregnes under en eller anden risikogrube, er målet for indsatsen over for dem for så vidt klart nok: Ingen må blive ladt i stikken. Ingen må være overladt til sig selv. Ingen må lide overlast, overgreb eller blive udsat for misbrug. Ingen børn må vokse op med en grundlæggende følelse af at være blevet svigtet af de voksne.

Når der så er tale om, med hvilke midler disse mål skal nås, skal der være plads til, at man kan samle erfaringer, forbedre handlemuligheder og afprøve ny praksis. For mig at se ligger den største fare i, at de voksne – hvad enten det er forældre, pædagoger, lærere eller andre – føler sig magtesløse, bliver udbrændte og mister engagementet. Det er i det lys, jeg vurderer den handleplan for de svagest stillede børn og unge, som i de seneste år er foreslået af regeringens børneudvalg. Handleplaner skal opfattes som incitament og økonomiske muligheder for de voksne, som i praksis tager hånd om børnene. For Det Radikale Venstre er handleplaner et godt udgangspunkt, og vi vil nøje følge resultaterne.

Det Radikale Venstre kan ikke støtte dagsordensforslagene, som er stillet af SF, af V og K og

af Fremskridtspartiet, men vi anbefaler det dagsordensforslag, vi selv er medforslagsstillere til.

Bruno Jerup (EL):

Det er en vigtig debat, vi har her i dag, om en sammenhængende børne- og familiepolitik. Den bygger på nogle præmisser fra vores side, som jeg vil prøve at opregne.

Vi synes, det er vigtigt, at man i forbindelse med diskussionen om en børne- og familiepolitik holder fast i, at der er noget, der hedder børns vilkår og børns rettigheder, og at de bliver prioriteret højt, sådan at man ikke kun fokuserer på nogle enkelte forhold ved familien.

Det er også vigtigt, at man i den sammenhæng prøver at forstå familien i en anden betydning end den traditionelle kernefamilie med far, mor og et par børn, at man forstår, at der er rigtig mange familier, hvor der kun er en mor eller en far i den konkrete familie, men at der også er nogle situationer, hvor man har delebørn, og nogle situationer, hvor der ikke er nogen af de oprindelige familiepersoner til stede, og hvor samfundet har overtaget det meste af familiens ansvar. Man må forstå familien i en meget bredere betydning. Jeg synes også, man skal prøve at indregne både bedsteforældre og andre familiemedlemmer i den samlede familie, så man ikke tænker på familien i betydningen kernefamilien.

Der har været et klart ønske fra forældre om at være mere sammen med deres børn. Vi mener også, at det er vigtigt, at man indlægger i familiepolitikken, at de får en mulighed for det uanset den konkrete familiestruktur. Det må vi prøve at finde måder at gøre på.

Hvis vi kigger på daginstitutionerne, er det vigtigt, at man ikke betragter daginstitutionerne og alle de pasningstilbud, der er, udelukkende som steder for samfundets opbevaring af børnene, mens forældrene er på arbejde, men også betragter dem som et kvalitativt tilbud, der skal være noget andet end bare en opbevaringsplads, mens forældrene laver noget andet. Jeg synes, det er godt, som socialministeren også var inde på, at man sikrer et fagligt niveau i pasningstilbudet, så det er et pædagogisk tilbud, der giver nogle udviklingsmuligheder for det enkelte barn, som man ikke kan opnå i familien alene.

Dermed ikke være sagt, som jeg også tidligere har sagt, at jeg mener, at institutionerne kan erstatte familien. I den udstrækning, der overho-

vedet findes en familie, er det klart, at en familie har en mulighed for at være primære personer for barnet på en anden måde, end institutionen har. Det er vigtigt at tænke over, sådan at man ikke tror, at de to ting kan erstatte hinanden; de skal supplere hinanden på en god måde.

Vi har fra Enhedslistens side stillet flere forslag, og så sent som i fredags førstebehandlede vi et lovforslag om, at arbejdsmiljøloven også skulle gælde for børn og unge, der ikke er i en ansættelsessituation, dvs. børn og unge i institutioner, skoler og lign. Vi mener også, det er vigtigt, at de får nogle ekstra muligheder for at sikre deres daglige miljø, sådan at de ikke bliver udsat for nogle ting, som vi ikke vil udsætte de voksne, der er ansat dér, for.

Vi har også stillet et lovforslag om en børneombudsmand. Vi mener, det er en naturlig forlængelse af det børneråd, der allerede er i gang med at fungere nu. Vi mener, at man kan styrke det, man kunne kalde børns rettigheder, og forbedre børns vilkår ved at få sådan en børneombudsmandsinstitution.

Vi har også stillet lovforslag om at ændre bistandsloven, sådan at man ikke skubber arbejdsløse bag i køen til daginstitutionerne, sådan som man har set det i flere kommuner, hvor man ud fra en konkret vurdering siger: Jamen hvis du er arbejdsløs, har du ikke behov for en daginstitution. Vi mener ikke, at daginstitutionen, som jeg nævnte tidligere, skal forstås som et opbevaringssted, men at den skal forstås i en pædagogisk sammenhæng som et tilbud, der giver nogle ekstra muligheder for barnets udvikling.

Så vi har som sagt stillet flere forslag, og vi er også med på nogle af de ideer, der er fremlagt af socialministeren og regeringen, som rummer forbedringer på dette her område.

Det er vores opfattelse, at forældreorloven burde være endnu bedre, end den er i dag. Vi foreslår, at der gives 100 pct. dagpenge; det vil give langt flere en reel mulighed for at sige: Vi ønsker at bruge et år eller to på at have noget tid sammen med vores børn. Og det behøver ikke kun være, mens børnene er små, det bør også kunne være på et senere tidspunkt. Samtidig er vi selvfølgelig også enige i, som det også ligger i dagsordensforslaget fra regeringen, at forældreorlov skal fastslås som en rettilighed.

I efteråret forringede regeringen bl.a. søskenrabatten sammen med De Konservative og Venstre. Det var vi imod, og derfor har vi selvfølgelig lidt problemer med, at man i dagsorde-

nen skriver, at der er sket forbedringer; men jeg kan forstå, at man kan formulere det på den måde, for der er selvfølgelig sket forbedringer på nogle områder. Vi må dog konstatere, at der også er sket forringelser på nogle områder, som det også fremgik af den socialdemokratiske ordførers indlæg.

Men i forhold til dagsordenen vil vi alligevel fremhæve nogle positive ting. Det er bl.a., at der bliver fastslået, at forældreorlov er en ret. Man fastslår også, at pasningsgarantien skal nås i 1995. Vi vil i den forbindelse arbejde på, dér hvor vi kan gøre det – og det håber jeg også at regeringen vil – at det ikke sker med forringelser. Faktisk er det sådan, at normeringerne i institutionerne i forvejen er for dårlige, og derfor vil en opfyldelse af pasningsgarantien blot ved at fylde flere børn ind i institutionerne ikke være vores kop te.

Vi er enige i, at man skal arbejde på at forbedre kvaliteten i dagtilbudene, og vi er enige i, at man specielt skal gøre en indsats over for de dårligst stillede børn og unge. Jeg mener, at samfundet i den forbindelse har et særligt ansvar, idet man må formode, at det er børn, hvis forældre måske på nogle punkter ikke magter at leve op til det normale forældreansvar – eller i hvert fald dårligere end hovedparten af familierne.

Vi synes også, det er udmærket, at man går efter en sammenhæng imellem familieliv og arbejdsliv. Vi ser de muligheder, der ligger for orlovsordninger, som en af de måder, hvorpå man kan prøve at få en sammenhæng. Vi synes også, det er udmærket, at man går efter at få en overordnet børne- og familiepolitik.

Samlet er der en masse positive ting, også ud over dem, jeg nævnte her, og vi kan sige, at i det, der står om den fremtidige politik for regeringens arbejde, er der alene, hvad jeg vil kalde positive signaler i dagsordenen. Det eneste, vi kan kritisere, hvis vi skal kritisere noget, er, at man i indledningen måske er lidt for flink i forhold til det historiske, til, hvad der er sket tidligere. Vi vælger at tolke det sådan, at det er et udtryk for lidt dårlig historieskrivning, når man roser regeringens nuværende politik i indledningen, men vi hæfter os ved, at de signaler, der gives om det fremtidige arbejde, trods alt alle sammen er positive. Derfor er vi indstillet på at stemme for den af regeringen foreslåede dagsorden.

Vi havde sådan set heller ikke noget imod at stemme for det af SF stillede dagsordensforslag,

men eftersom den ikke kommer til afstemning, da den jo har færre støtter end regeringens, er det måske uinteressant.

Vi vil naturligvis stemme imod de to dagsordensforslag, som er stillet henholdsvis af V og K og af Fremskridtspartiet. Vi mener, de peger i en helt, helt anden retning og på ingen måde pålægger regeringen at påtage sig det ansvar, som vi mener samfundet har også for de yngste af borgerne og ikke kun for produktionen og kommunernes økonomi.

Sammenfattende kan jeg sige, at vi vil støtte regeringens dagsordensforslag.

Sonja Albrink (CD):

Børne- og familiepolitikken er jo langt fra alene socialministerens domæne. Det afspejler sig både i regeringens børneudvalg og i det tværministerielle børneudvalg, og det gør det også, når vi skal prøve at samle trådene op i debatten i dag.

I marts 1988 kom den daværende socialminister med en redegørelse, der hed »Det skal være godt at være barn i Danmark«. Selvfølgelig skal det det, og det er først og fremmest forældrenes ansvar, mens politikerne må tilpasse eller skabe de nødvendige rammer.

Også arbejdsmarkedets parter og de enkelte virksomheder har et medansvar for, at arbejds- og familieliv ikke bliver et enten-eller, men et både-og.

Den første større repræsentative undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet refereret i en kronik i Politiken i juni 1994 viste, at langt de fleste børn, ca. 80-90 pct., ved skolestart trives godt både psykisk og sundhedsmæssigt, og at kun ganske få har det direkte dårligt.

Ikke overraskende er der oftere trivsels- eller udviklingsmæssige problemer hos børn af arbejdsløse forældre, enlige mødre på kontanthjælp og indvandrerbørn. Det betyder, at det er disse marginalgrupper, der skal gøres en særlig indsats for, ikke mindst hvad angår forebyggelse.

Det er en kendsgerning, at flere børn lever i splittede familier på grund af det høje skilsmisetal, men det bør ikke uden videre føre til den opfattelse, at familien som fundament for børns opvækst er gået i opløsning. En helt ny undersøgelse om de 7-15-åriges levevilkår og fritid siger, at 76 pct. stadig bor sammen med begge biologiske forældre. Der er ganske vist sket et fald i forhold til den tilsvarende undersøgelse for seks år siden på 7 procentpoint, men det er stadig over tre fjerdedele.

Samtidig oplever dog mange børn, at én af forældrene forlader hjemmet, før de er voksne, og en del af dem vil senere leve i en ny sammenbragt familie. Knap halvdelen af alle skolebørn i undersøgelsen lever i en typisk kernefamilie med far, mor og to fællesbørn, og ekstra 20 pct. lever i større kernefamilier med tre eller flere børn.

Men tendensen til flere splittede familier kommer man ikke uden om, og derfor har vi i CD arbejdet for bedre parrådgivningsmuligheder, før det når så vidt, at parterne forlader hinanden. Skilsmisse er næsten altid en traumatisk oplevelse for børnene, og i det omfang det er muligt at hjælpe forældre i tide, er det betydningsfuldt for børnene.

Forleden bemærkede jeg en overskrift på debatsiderne i en af vore aviser, der lød: »Overarbejde, nej tak«. Indlægget kom fra formanden for en faglig organisation, der meddelte dette som et hovedkrav til en ny overenskomst. I forvejen havde man allerede indarbejdet sociale hensyn som barselorlov, frihed ved børns sygdom, deltid efter barsel m.m. Mon ikke tendensen vil gå i den retning fremover? Det tror jeg.

Både forældre og børn vil gerne have mere tid sammen. Alligevel svarede så sent som i 1991 over halvdelen af børnefamilierne på spørgsmålet om for meget, tilpas eller for lidt fritid, at de faktisk var tilfredse. Den gruppe, der oplevede stærkest tidspress, var de højtuddannede i topstillinger, og mange flere fuldtidsbeskæftigede mødre end fædre synes, at der mangler tid.

Forældreorloven, der nu er blevet permanent, imødekommer i hvert fald nogle af dem, der har oplevet den manglende tid, og interessen for orlov underbygger tendensen til, at folk lægger større vægt på børn og familieliv. Det kan ikke undgå at få betydning for de politiske prioriteringer.

I CD vil vi godt gå et skridt videre med den opsparingsordning på kapitalpensionslignende vilkår, som vi har foreslået. En begunstiget opsparing, der kan bruges netop i de år, hvor behovet for ekstra tid sammen med børnene er størst, kunne være et supplement til orlovsydelsen eller supplere familiens indtægt i en periode, mens én af forældrene gik på deltid. Det ville give forældre bedre muligheder for at bestemme selv og planlægge deres liv.

Fædre og mødre ønsker ligestilling med hensyn til at være aktive på arbejdsmarkedet, samtidig med at de får mere tid hjemme. Det kan kun hænge sammen med fleksible løsninger, der

giver incitament til at gøre alvor af at opprioritere familielivet.

Det er i familien, børnene henter den kærlighed, der skal gøre dem følelsesmæssigt stabile og robuste. Den rolle kan ingen pasningsordning eller fritidsaktivitet overtage. Der skal være tid til kærtegn både i bogstavelig forstand og i videre betydning. Familien er fortsat fundamentet for børnenes opvækst, men dens rolle og indhold er ændret, uden at det behøver at være nogen forringelse. Opgaven med den daglige omsorg for børnene er delvis lagt ud uden for hjemmet, mens far og mor er på arbejde.

Derfor ønsker vi i CD også, at pladsgarantien realiseres, men ikke uden at der samtidig stilles krav om kvalitet i pasningstilbudene. Der skal være tilstrækkeligt, godt uddannet pædagogisk personale, og forældreindflydelsen skal være et middel til at sikre bedre sammenhæng i børnenes dagligdag.

Men der er også krav til plads i bogstavelig forstand. Pladsgarantien må ikke opfyldes ved, at man stuver ungerne sammen som burhøns. Det problem er blevet rejst for nylig, og er det reelt, må det op til overfladen og belyses. Der må også være albuering, så det hele ikke ender i kaos, fordi en børnehave er overfyldt. Børnene skal kunne være der, og de skal også have en chance for at finde et fredeligt hjørne, når de har fået nok og trænger til at gøre ingenting eller få læst en historie højt. Netop denne aktivitet tror jeg trænger til et grundigt serviceeftersyn.

Den splinternye undersøgelse, som jeg lige henviste til, siger også noget om de 7-15-åriges fritid. 90 pct. af børnene har nu deres eget værelse, og der er masser af elektronik. Egen video i børneværelset har de fleste endnu ikke, men det kommer nok, og computeren har gjort sit indtog.

Dette elektroniske boom fortrænger noget andet, og det er bl.a. læsningen, det går ud over. Det synes vi i CD der bør gøres noget ved både i folkeskolen og på biblioteksområdet og måske i form af en kampagne, der også har forældrene som målgruppe. Læsningsens betydning kan næppe vurderes højt nok, og det er i hvert fald et punkt, hvor vi opfordrer til, at man sætter ind på tværs af de ministerielle ressortområder.

Om børnefamiliernes økonomi vil jeg kun kort sige, at den er vidt forskellig. Da man indførte børnechecken i sin tid, viste den samtidige undersøgelse, at de fleste børnefamilier vurderede deres økonomi som god eller særdeles god. Når man ser på velstandsfenomener som eget

værelse og udbredelse af elektronik i hjemmene, så tror jeg ikke, der generelt er basis for at frygte, at netop børnefamilierne som gruppe er specielt vanskeligt stillet. Det er marginalgrupper, der sidder med problemerne.

En enkelt marginalgruppe vil jeg gerne fremhæve; det er indvandrerbørnene. De hører til de truede grupper, som har det ekstraordinære problem hængende over hovedet, at de skal lære dansk; der skal ske noget før skolealderen, ellers er de handicappet fra starten.

Oven i det er det nu også kommet frem, at der er virksomheder, der frabeder sig børn af indvandrere og flygtninge i erhvervspraktik. En række virksomheder fravælger efter sigende elever alene på grund af deres fremmedartede navne og uden at vide, om de kan dansk – det skal de jo selvfølgelig kunne. CD vil bede indenrigsministeren om at se på den sag og undersøge, om der diskrimineres, og om der er grundlag for at gribe ind.

Generelt og med det økonomiske opsving, vi er inde i, med tendens til fald i arbejdsløsheden har vi i CD tiltro til, at de mange kan sige, at det er godt at være barn i Danmark. Men der er en marginal, selv på marginalgrupperne, nemlig indvandrerbørnene, som jeg nævnte før. Derfor er vi tilfredse med, at indenrigsministeren nu nedsætter et tværministerielt udvalg for at kortlægge problemerne for de børn og unge, som er andengenerations indvandrere.

Jeg skal slutte med at meddele, at CD ikke kan støtte hverken det af SF fremsatte dagsordensforslag, det af V og K fremsatte dagsordensforslag eller Fremskridtspartiets dagsordensforslag, men stemmer for det af regeringen fremsatte dagsordensforslag.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Der har, så vidt jeg har kunnet følge med, ikke været direkte spørgsmål til mig, så jeg vil kun komme med nogle ganske korte kommentarer til debatten.

Der har jo været den uenighed, vi kender fra vores børnepolitiske debatter, mellem de partier, der gerne vil have, at pengene skal følge børnene – Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet – og de andre partier, der lægger vægt på at satse på de egentlige pasningstilbud og på orlovsordninger. Men når vi ser bort fra den uenighed, vi kender til, så synes jeg egentlig, det er væsentligt at trække alt det, vi var enige om, frem, for jeg oplever, at der er en grundlæggende enighed i holdningerne til

familiernes vilkår i Danmark og til børnenes vilkår.

Jeg skal lige først sige omkring daginstitutionerne, hvor jeg tidligere har svaret hr. Villy Søvndal, at regeringen holder fast ved sin målsætning om en pasningsgaranti ved udgangen af 1995, og at vi vil vurdere i april måned, hvilke initiativer der måtte være nødvendige for at opfylde den målsætning.

Når vi taler om daginstitutionerne, er jeg også glad for, at der har været så bred enighed om at udvikle kvaliteten i dagtilbudene, men også om, at kvalitet er noget meget bredere end de fysiske rammer. Og når vi taler om kvalitet på den måde, forstået som hele holdningen til børn også i daginstitutioner, så er vi fremme ved, synes jeg, en meget vigtig enighed mellem faktisk alle partiernes ordførere: man er i høj grad optaget af børnenes psykiske velbefindende. De rammer, de har i deres opvækst, skal sikre, at det bliver robuste børn, der er rustet til at klare den sådan lidt barske, omskiftelige hverdag i vores moderne samfund og klare alle de nye krav, man møder, alle de skiftende vilkår fra arbejdslivet, uddannelseslivet, fra medieverdenen og fra kulturlivet.

I den omsorg, som jeg synes har ligget til grund for indlæggene, sporer man jo også en særlig interesse for de børn, der har vanskelige vilkår i deres opvækst. De blev særligt fremhævet af stort set alle ordførere.

Et punkt, som flere var inde på, drejede sig om de særlige handleplaner, og der blev lagt vægt på, at handleplanerne og de øvrige børne-regler bliver fulgt, og at intentionerne bliver fulgt i kommunernes arbejde med de vanskeligt stillede børn. Jeg vil gerne give tilsagn om, at det er noget, jeg vil se nærmere på.

Den holdning til børnene og familierne, der har præget debatten, synes jeg lover godt for det fortsatte samarbejde om en børne- og familiepolitik, der tager udgangspunkt i børnenes interesser, børnenes tarv og hensynet til at sikre dem en god opvækst.

Villy Søvndal (SF):

Vi har rejst forespørgselsdebatten i dag med fire hovedhensigter:

For det første at fastholde den lovede pladsgaranti i 1995, for det andet at sikre børnefamilierne mere fælles tid, for det tredje at fortsætte kvalitetsdiskussionen og kvalitetsudviklingen og endelig at sikre børnenes retsstilling i de svære børnesager ved at analysere området og

sikre, at reglerne, dvs. handlingsplanerne, overholdes.

Det, der fremgår af regeringspartierne dagsordensforslag, er et klart løfte om, at pasningsgarantien for børn vil blive gjort landsdækkende inden udgangen af 1995. Her vil jeg tydeligt gøre opmærksom på, at vi vil holde meget øje med, at dagsordenen også bliver virkeliggjort, og at det faktisk sker.

Socialministeren tilkendegav i sit sidste indlæg, at i april vil man have indhentet de nødvendige svar fra kommunerne, der gør, at man har den viden, som man kan handle på baggrund af.

I den forbindelse vil jeg sige, at det så også forudsætter, at der handles forholdsvis hurtigt, efter at den viden er indhentet, for det tager jo tid. Fra april, når tallene er hentet ind, til udgangen af året er der 7 måneder at handle i, og derfor skal der handles ret bestemt på det tidspunkt, hvor man har tallene, for at det kan nås. Jeg vil også tilsige SF's konstruktive medvirken i at nå pladsgarantien på de områder.

Det andet, vi opnåede, var en sikkerhed for, at der skal arbejdes videre med kvaliteten i dagtilbudene – det er det, der er indeholdt i det andet punkt i dagsordensforslaget. Vi fik ikke den pulje med, vi havde ønsket, men man får jo ikke det hele.

Det tredje, vi har lagt afgørende vægt på, er, at det sikres, at handlingsplanerne nu også tages i anvendelse. Der har ministeren i dag lovet, at der vil blive lavet en analyse af de steder, hvor handlingsplanerne ikke bliver anvendt. Det er vi tilfredse med, men vi beder om, at det kommer til at foregå hurtigt, og at der efterfølgende også er villighed til at handle over for de kommuner, som eventuelt ikke bruger de handlingsplaner, der sikrer børnenes retsstilling i de svære børnesager.

Der var faktisk en enkelt ting, som vi ikke fik – det være også sagt til Enhedslistens oplysning, for hr. Bruno Jerup var inde på, at der ikke står noget særligt i vores dagsordensforslag ud over, hvad der står i regeringspartierne – nemlig en konkretisering af det, vi mente med forbedrede orlovsordninger, herunder mere tid og introduktion af omsorgsdage og barselorlov til fødrene.

Men alt i alt vil jeg runde af med at sige, at jeg synes, det har været en god dag på den måde, at den naturlige skillelinje i Folketinget har været til stede i dag: Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet har holdt sig til nogle meget

overordnede og teoretiske indlæg, der ikke bød på nogen svar her og nu på, hvad børnefamilierne skulle gøre ved de problemer, de står i. Jeg er glad for denne naturlige skillelinje, som bekræfter tendensen fra fortiden: Når regeringen laver forlig med Venstre og De Konservative og Fremskridtspartiet, går det ud over børnefamilierne, og så er der grund til at tage sig i agt; men når den samarbejder med bl.a. SF, sker det med henblik på at lægge op til forbedringer i børnepolitikken. Det synes jeg er en sund og naturlig skillelinje, som dermed endnu en gang er etableret i børnepolitikken og i dansk politik.

Også før dagen i dag har der været rejst tvivl om, hvorvidt pladsgarantien nu også ville blive en realitet, bl.a. i det brev, som statsministeren skrev til BUPL, og som var citeret i Berlingske Tidende. Den tvivl er der ikke længere. Efter i dag er det krystalklart, at der er en pladsgaranti, når vi når nytårsaftnen.

Jeg vil så sige, at SF's rolle bliver at holde øje med, at det nu også sker, og jeg kan love en intensiv overvågning af området.

Jeg vil slutte af med at takke regeringen for stor imødekommethed over for de ønsker, SF havde.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det var svært at overhøre en konkret provokation fra ordføreren for forespørgerne, hr. Villy Søvnald. Provokationen gik på, at hverken Venstre, De Konservative eller Fremskridtspartiet havde nogen konkrete bud på, hvad der skulle ske her og nu.

Se, jeg synes faktisk, jeg holdt et meget langt indlæg, der var fyldt med konkrete bud på, hvad der skal ske, og hvordan vi mener at børnefamilierne bliver bedre stillet. Jeg ved godt, at SF ikke er enig i, at det er den måde, det skal gøres på, men det var dog nogle konkrete bud på, hvordan vi stiller børnefamilierne betydelig bedre; det kan man da ikke komme uden om.

Debatten har tidligere været kritiseret for at være alt for generel og alt for ideologisk. Dertil må jeg sige, at det jo netop er meningen med en forespørgselsdebat, at vi kan brede os lidt mere. Det er jo ikke et lovforslag, vi diskuterer. Det er klart, at hvis dette udmønter sig i lovforslag, diskuterer man helt konkret de specifikke lovforslag, og dér deltager vi naturligvis gerne, således som vi altid har gjort det.

Men jeg synes, det er vigtigt, at man ikke efterlader det indtryk fra debatten her, som fler-

tallet ønsker at give, nemlig at Folketingets flertal er langt bedre til at administrere forældrenes egne penge, end forældrene selv er. Folketingets flertal siger faktisk til børnefamilierne: I er ikke selv i stand til at formidle jeres egne penge og forvalte jeres egen økonomi. Derfor er vi nødt til at opkræve stort set halvdelen i skat, og så skal vi nok forvalte jeres penge for jer.

Det er præcis det, der er humlen i hele denne debat: at et flertal i Folketinget ønsker at administrere befolkningens økonomi. Det ønsker Fremskridtspartiet ikke; vi ønsker, at familierne selv skal administrere deres egen økonomi til deres eget bedste.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er et svar til hr. Tom Behnke:

Jeg synes ikke, forskellen kun er på det ideologiske plan; den er jo også på det praktiske plan, idet den går ud på at lytte til, hvad det er, forældrene gerne vil have. Det, forældrene beder om, er, at vi efterlever de handlingsplaner, vi har lovgivet om, og sørger for, at der er plads til børnene i daginstitutionerne.

Desuden vil jeg sige, at når jeg sagde, at Fremskridtspartiet, Venstre og De Konservative ikke havde nogen børnepolitik i dag, var det ikke ment som en provokation fra min side, men som en konstatering.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 34 af Jan Petersen (S), Dorit Myltoft (RV) og Sonja Albrink (CD) vedtoges med 63 stemmer (S, SF, RV, EL og CD) mod 43 (V, KF og FP).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 33 af Villy Søvnald (SF), forslag om motiveret dagsorden nr. D 35 af Erik Larsen (V) og Bendt Bendtsen (KF) og forslag om motiveret dagsorden nr. D 36 af Tom Behnke (FP).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 28 til udenrigsministeren og forsvarsministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om situationen i det tidligere Jugoslavien?«

Af Helle Degn (S), Uffe Ellemann-Jensen (V), Hans Engell (KF), Gert Petersen (SF), Pia Kjærsgaard (FP), Jørgen Estrup (RV), Søren Søndergaard (EL) og Arne Melchior (CD).

(Forespørgslen anmeldt 10/1 95. Fremme af forespørgslen vedtaget 17/1 95).

Begrundelse

Helle Degn (S):

Alle Folketingets partier har fundet, at det ville være værdifuldt at få en samlet debat om situationen i det tidligere Jugoslavien.

Alle aspekter af både den politiske, den humanitære og den militære indsats ønskes drøftet, ligesom den aktivitet, vi deltager i via de internationale organisationer: FN, EU, NATO og OSCE.

Netop derfor er forespørgslen rettet til både udenrigsministeren og forsvarsministeren. Håndteringen af situationen i det tidligere Jugoslavien er vigtig for os alle for netop at få erfaringer i disse år til at håndtere de mange store omvæltninger, der ligger foran os.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Det internationale samfunds engagement i det tidligere Jugoslavien har ikke ført til det ønskede resultat: en fredelig afslutning på konflikten.

Vi har lov til at slå fast, at fra dansk side er der ydet en indsats, som vi på alle punkter kan stå ved.

Krigen i det tidligere Jugoslavien har stillet os over for store udfordringer, og det internationale samfund er ofte blevet bebrejdet, at det har et stort ansvar for de tragedier, der udspiller sig.

Det er ikke den rigtige betragtning. Så længe parternes egen vilje til fred ikke er til stede, kan det internationale samfund ikke skabe en stabil fredsløsning alene. FN har aldrig haft mandat til at føre krig. Det har fra konfliktens start stået klart, at ingen lande har været villige til at gennemtvinge en løsning med militære midler.

De midler, vi har til rådighed for at få en forhandlet løsning, er begrænsede og langsigtede.

Det drejer sig om forhandlingsapparatet, dvs. kontaktgruppen bestående af USA, Rusland, EU, Storbritannien, Frankrig og Tyskland, fredskonferencen i Genève under Thorvald Stoltenbergs og Lord Owens utrættelige ledelse og sanktionspolitikken, de fredsbevarende tropper og den humanitære indsats.

Disse indsatsbidragere alle til det overordnede mål at skabe en bæredygtig fredsløsning. De forfølger hver især mål, som er politisk nødvendige. Konflikten kan kun løses med en tæt koordination og en fælles indsats mellem de væsentligste internationale aktører: FN med støtte fra NATO på det militære område, EU, USA og Rusland. Men heller ikke en fælles indsats er nok til at sikre en løsning.

I sommeren 1992 skabtes med Londonkonferencen grundpillerne for en fredsløsning. De internationale forhandlere har siden da præsenteret parterne for en række fredsplaner, der alle har bygget på Londonkonferencens principper, som er:

Kun en fredelig, varig og retfærdig løsning opnået gennem forhandlinger er acceptabel. Grænserne er ukrænkelige og kan kun ændres ved gensidige, fredelige overenskomster. Minoriteternes rettigheder skal sikres og respekteres.

Der er formentlig ingen – heller ikke parterne i konflikten – som vil sætte spørgsmålstegn ved det rigtige i at fastholde disse principper som udgangspunkt for en forhandlingsløsning.

Derfor er det ikke principperne, der er noget i vejen med, når det ikke hidtil er lykkedes at præsentere parterne for en fredsplan, som har været acceptabel for alle på samme tid. Derimod er der ikke tvivl om, at de politiske og militære ledes manglende vilje til fred har været en væsentlig hindring for at nå frem til en fredsløsning. Så længe parternes vilje ikke er til stede, kan FN's, EU's og NATO's indsats ikke bane vejen for en fredsløsning.

Ved at stille forhandlingsapparatet til rådighed, ved at fastholde FN-tropper i området og ved at yde omfattende nødhjælp har vi bidraget til at mindske konfliktens intensitet, forhindret, at den breder sig, og afbødet de værste følger for civilbefolkningen. Det internationale samfund har inden for rammerne af det, der er muligt, ydet en stor indsats.

Mediernes bevågenhed har været koncentreret om udvalgte områder i Bosnien-Hercegovina. Det har ofte påvirket offentlighedens opfattelse af konflikten: Men uden for medierne er der i hele perioden foregået en konfliktforebyg-